

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G110V01501	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés	1c	6
P02G110V01502	Didáctica da expresión plástica e visual	1c	6
P02G110V01503	Educación física e a súa didáctica na idade infantil	1c	6
P02G110V01504	Expresión musical e a súa didáctica	1c	6
P02G110V01505	Lingua e literatura: Galego	1c	6
P02G110V01507	Lingua e literatura: Español	1c	6
P02G110V01508	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés	1c	6
P02G110V01601	Aprendizaxe das ciencias sociais	2c	6
P02G110V01602	Matemáticas para mestres: Educación infantil	2c	6
P02G110V01901	Coñecemento do medio natural	2c	6
P02G110V01902	Ética e deontoloxía profesional	2c	6
P02G110V01906	Obradoiro de creatividade artística	2c	6
P02G110V01907	Xeografía para mestres	2c	6
P02G110V01921	A educación física como medio de interdisciplinaridade	2c	6
P02G110V01922	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil	2c	6
P02G110V01925	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física	2c	6
P02G110V01941	Agrupacións instrumentais para a escola	2c	6
P02G110V01942	Novas tecnoloxías para a educación musical na escola	2c	6
P02G110V01943	Técnica vocal e práctica coral	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés**

Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés			
Código	P02G110V01501			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Figueroa Dorrego, Jorge Juan			
Profesorado	Figueroa Dorrego, Jorge Juan			
Correo-e	jdorrego@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A6 A7	B1 B3 B4 B8 B11 B12 B14
2. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e estrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre o alumnado.	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A9 A11	B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B17 B19
3. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais e pragmáticas.	A1 A6	B1 B3 B4 B11 B12 B13 B19
4. Diferenciar entre as actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) adecuadas ao nivel B1 do Marco Europeo Común de Referencia para a Aprendizaxe das Linguas (MECR).	A1 A6 A11	B1 B3 B4 B7 B11 B12 B13 B19
5. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.	A1 A3 A6 A9 A12	B1 B2 B3 B4 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B20 B21
6. Ser capaz de levar a cabo distintos tipos de avaliación.	A1 A2 A5 A6 A9 A11 A12	B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B13 B14 B15 B19 B21

7. Coñecer o currículo da lingua estranxeira na Educación Infantil.	A1	B1 B3 B4 B13 B14 B15 B21
8. Identificar os tipos de actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) no ámbito persoal.	A2 A6 A11	B1 B2 B3 B4 B11 B12 B13 B19

Contidos

Tema	
1. Modelo teórico da lingua como comunicación: as achegas orientadas á acción.	1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na educación primaria: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. 1b. O inglés como lingua estranxeira. 1c. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras.
2. Achega didáctica por tarefas e competencias.	2a. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Infantil. 2b. O Marco Europeo Común de Referencia para as linguas (MECR).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras.
4. Elaboración de unidades didácticas.	4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagoxizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de inglés de Educación Infantil. 4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades
5. Métodos de avaliación global e analítica.	5a. A avaliación da comprensión oral e escrita. 5b. A avaliación da expresión oral e escrita.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	25	25	50
Proxectos	25	50	75
Debates	11	11	22
Presentacións/exposicións	1	0	1
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistras desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Posto que a asignatura ten una dobre faceta, LINGUA E APRENDIZAXE, parte das sesións maxistras / sesións A tratarán os contidos de didáctica das linguas estranxeiras e outra de distintos aspectos lingüísticos e comunicativos do inglés, a nivel intermedio.
Proxectos	Nas horas de tipo B, traballaranse os contidos estritamente lingüísticos e comunicativos do programa. Ao longo do curso, o alumnado, en grupos ou individualmente, presentará dous tipos de traballos: de aprendizaxe da lingua estranxeira e da didáctica da lingua estranxeira.
Debates	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistras.

Presentacións/exposicións Desenvolveranse no final no cuadrimestre nun horario negociado coa clase. Nestas sesións cada alumno ou grupo de alumnos deberá expor oralmente na aula os seus proxectos ou traballos no tempo establecido previamente polo profesor e a clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada realizarase durante o horario de atendimento que o profesor/a detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor/a dentro deste horario. Nestas horas de atendimento o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar aspectos prácticos da materia.
Proxectos	A atención personalizada realizarase durante o horario de atendimento que o profesor/a detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor/a dentro deste horario. Nestas horas de atendimento o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar aspectos prácticos da materia.
Presentacións/exposicións	A atención personalizada realizarase durante o horario de atendimento que o profesor/a detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor/a dentro deste horario. Nestas horas de atendimento o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar aspectos prácticos da materia.
Debates	A atención personalizada realizarase durante o horario de atendimento que o profesor/a detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor/a dentro deste horario. Nestas horas de atendimento o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar aspectos prácticos da materia.
Probas	Descrición
Outras	A atención personalizada realizarase durante o horario de atendimento que o profesor/a detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor/a dentro deste horario. Nestas horas de atendimento o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar aspectos prácticos da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións Ao longo do curso o alumnado, en grupos ou individualmente, deberá presentar oralmente 2 traballos: a) por una banda, os exercicios / actividades que consideren relevantes para a súa aprendizaxe, e por escrito e en formato papel, una copia das devanditas actividades. O traballo de □lingua□ suporá o 20% da cualificación definitiva e fará parte dunha grella de avaliación. b) as actividades correspondentes dunha unidade didáctica e, por escrito e en formato papel, o bosquejo da devandita unidade. Os grupos escollerán o ciclo e o curso para o que elaborarán a programación. Estas actividades para unha unidade suporán o 20% da calificación definitiva. As data de entrega de ambos apartados será o último día das clases / sesións do cuadrimestre.	40

-un escrito relacionado cos contidos lingüísticos do programa.

-de aprobar o escrito, un exame oral relacionado co expresado no epígrafe 4. (as actividades comunicativas: interacción oral, expresión oral e comprensión oral).

O exame escrito suporá o 40% da cualificación definitiva.

O exame oral constituirá o 20% restante.

A data do exame escrito será a da data oficial fixada polo centro. As datas dos exames orais acordaránse segundo as disponibilidades de horarios do centro e do alumnado que teña aprobado o exame escrito.

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non teña aprobado algunha das partes da avaliación terá que presentarse á parte suspensa en xullo.

O alumnado que non presente no seu debido momento os traballos especificados no apartado de didáctica deberá presentalos o día do exame ou noutra data a establecer polo docente da materia.

O alumnado que se presente en segunda ou outras convocatorias posteriores sen ter cumpridos ningún dos requisitos anteriores deberá ter en conta os requisitos da primeira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

AITKEN, R., **Teaching Tenses**, Walton-on-Thames: Nelson,

BESTARD MONROIG, J. & C. PEREZ MARTIN, **La didáctica de la lengua inglesa. Fundamentos lingüísticos y metodológicos**, Madrid: Síntesis,

BRUMFIT, C. et al. eds, **Teaching English to Children. From Practice to Principle**, London: Nelson,

CRANMER, D. & C. LAROY, **Musical Openings. Using Music in the Language Classroom**, Harlow: Longman,

DUNN, O, **Beginning English with Young Children**, London: Macmillan,

EQUIPO PYGMALION, **Intersubject Activities. Actividades de inglés en relación con otras áreas**, Madrid: Narcea,

HANCOCK, M., **Singing Grammar. Teaching Grammar Through Songs**, Cambridge: C.U.P.,

HOLDERNESS, J. & A. HUGHES, **101 Ideas for Children. Topic-based activities**, Oxford: Heinemann,

MUR LOPE, O, **Cómo introducir el Inglés en Educación Infantil**, Madrid: Escuela Española,

REILLY, V. & S.M. WARD, **Very Young Learners**, Oxford: O.U.P.,

Páxinas web:

learnenglishkids.britishcouncil.org

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Lingua e literatura: Español/P02G110V01507

Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101

Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

Idioma estranxeiro I: Inglés/P02G110V01406

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Didáctica da expresión plástica e visual				
Materia	Didáctica da expresión plástica e visual			
Código	P02G110V01502			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Casal, Cristina			
Profesorado	Martínez López de Castro, Rut Varela Casal, Cristina			
Correo-e	cristinavarelacasal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade primordial da didáctica da expresión plástica e visual nos centros de Educación infantil é proporcionar aos alumnos unha formación artística e didáctica de calidade así como garantir a cualificación dos futuros profesionais do ensino das artes no ámbito infantil. O ensino desta disciplina no ámbito pedagóxico asume un dobre sentido. Por unha banda ocupase da transmisión dos seus saberes garanten o desenvolvemento de prácticas artísticas fundamentais no ensino en infantil, tanto na composición e o crecemento da aprendizaxe no alumnado como nas tarefas de apoio a outros saberes. Por outra banda auspician a renovación e deseño en cada momento da didáctica a través da incentivación da reflexión na práctica estética e na sólida formación nas artes. Vaise a desenvolver por tanto unha didáctica orientada á transmisión do saber artístico, incidindo na súa extensa tradición no sistema educativo, estudando a súa orixe desde a remisión ás raíces xenuínas da nosa cultura artística ata a súa acelerada evolución na modernidade dependente non só do proceso de constante transformación e diversificación das tendencias artísticas, senón tamén das melloras introducidas nos produtos como resultado da aplicación á industria dos logros provenientes da invención e do desenvolvemento tecnolóxico e dixital, así como da aspiración emancipadora de amplos sectores sociais que outorgan ao fomento da dimensión estética do home unha cualidade determinante para o crecemento de valores de identidade, expresión persoal e comunicación social.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita

B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer as características psicoevolutivas da linguaxe plástica infantil. Potenciar a partir da teoría do coñecemento as características do desenvolvemento da educación plástica.	A1	B1 B2 B5 B7 B9 B11 B13 B17 B20
Coñecer as características xerais da linguaxe visual e os aspectos fundamentais da súa sintaxe e semántica. Saber concretar e transmitir todas as características da linguaxe plástica así como estimular a aprendizaxe mediante métodos didácticos adecuados.	A1 A2 A3	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18
Identificar recursos e metodoloxía propios das artes plásticas. Saber recoñecer os distintos métodos adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos idóneos para a execución da obra na súa dimensión estética.	A1 A2 A3 A5	B1 B2 B5 B7 B8 B9 B11 B13 B17 B21
Valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	A1 A2 A3 A4	B8 B12 B13 B15 B16 B19 B21
Facilitar a representación a través das linguaxes plásticas e visuais. Profundización da técnica das distintas linguaxes plásticas e métodos para transmitir os coñecementos ao alumnado. Propor recursos para a expresión artística mediante elementos plásticos e estéticos.	A2	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18

Potenciar e estimular a apreciación e a valoración de cualidades artísticas e visuais. Promover metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa máis alcanzable ao alumnado.	A1 A2 A3 A9 A11	B1 B2 B5 B7 B8 B12 B13 B16 B17 B18 B21
Mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar, crear e producir os problemas das linguaxes artísticas visuais.	A3 A8 A10 A11	B1 B6 B12 B13
Poder producir imaxes en dúas e tres dimensións, ben estruturadas, con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito de coñecementos típicos e característicos da área Artística Visual.	A1 A2 A8 A10 A11 A12	B1 B5 B7 B8 B13 B14 B17 B19 B20 B21
Coñecer e avaliar o currículo escolar das Didácticas da Expresión Artística	A1 A2 A6 A8 A10 A11 A12	B1 B2 B6 B8 B9 B11 B13
Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	A2 A3 A8 A10 A12	B1 B9 B11 B14 B15 B19
Ter dominio sobre toda clase de imaxes visuais; as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa. Os obxectos, as puezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material antiga e contemporánea. Os fenómenos naturais, as paisaxes. En xeral todo o visible e tanxible.	A1	B1 B13 B19
Comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais.	A2 A3 A8	B3 B6 B10

Contidos

Tema	
Didáctica da expresión plástica: Introducción xeral	Perspectivas dende onde abordar a didáctica da plástica O docente Evolución histórica do concepto arte
¿Qué predica o curriculum de educación infantil?	A Área de Expresión Plástica. Obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación Proxecto de Traballo: Narrativas Autobiográficas en torno a Arte, a Mestr@ e a Infancia
Elementos básicos da linguaxe plástica I	O punto A liña O plano
Elementos básicos da linguaxe plástica II	Cor Textura Composición
Teorías e Investigacións sobre o desenvolvemento creativo do nen@: A linguaxe plástica infantil	Revisión dos antigos modelos dos estadios de: P. Luquet, P. Piaget, V. Lowenfeld, R. Arnheim, R. Kellog... Investigacións actuais dende o socioconstructivismo crítico

O concepto creatividade

Mitos sobre a creatividade
Definición de creatividade
O papel da imaxinación na creación
Pensamento converxente vs. pensamento diverxente
Teoría das intelixencias múltiples de Gardner
Debuxar co lado dereito do cerebro

Traballo por proxectos e traballo colaborativo no contexto da plástica: novos linguaxes artísticos, novas metodoloxías docentes

Mitos sobre a creatividade
Definición de creatividade
O papel da imaxinación na creación
Pensamento converxente vs. pensamento diverxente
Teoría das intelixencias múltiples de H. Gardner
Debuxar co lado dereito do cerebro

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	15	30	45
Sesión maxistral	15	30	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Planificación e elaboración de traballo por proxectos Planificación e elaboración de materiais e recursos didácticos específicos (plástica) para a Educación Infantil.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico e visual específico. Resolución de tarefas puntuais de carácter conceptual ou procedimental
Sesión maxistral	Valoración de plantexamentos curriculares en E. Infantil. Interpretación e valoración de obras artísticas. Soporte conceptual da linguaxe e recursos específicos da expresión plástica e visual.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Farase seguimento persoal das tarefas procedimentais e os traballos teóricos tanto no horario presencial de asistencia a aula como no horario de tutorías.
Traballos tutelados	Farase seguimento persoal das tarefas procedimentais e os traballos teóricos tanto no horario presencial de asistencia a aula como no horario de tutorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O traballo por proxectos como ferramenta metodolóxica; Entregas parciais Resolucións e obxectualizacións finais. Propostas rematadas. valoración obxectual e conceptual. Presentación de proxectos e materiais didácticos en público	50
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Execución técnica adecuada de procedementos e experimentacións de carácter artístico, plástico e visual específico.	30
Sesión maxistral	Interpretación, valoración e recoñecemento de obras artísticas. Soporte conceptual da linguaxe e recursos específicos da expresión plástica e visual. Participación activa nas sesións teóricas.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia puntual e regular a clase é necesaria para o correcto desenvolvemento do curso

No caso das SESIÓNS MAXISTRAS o seu seguimento é imprescindible para o asentamento conceptual dos contidos teóricos. Valorarase ata con dous puntos en función da asistencia activa e participativa nas sesións e a resolución puntual de exercicios que se plantexarán no transcurso das clases.

RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS OU EXERCICIOS recolle a necesidade de adquirir habilidades técnicas e procedimentais

relacionadas coa produción plástica bi e tridimensional.

A realización de TRABALLOS TUTELADOS recolle o plantexamento da execución de traballo por proxectos, na que se valorarán as entregas pautadas parciais e a entrega final que se presentará ao resto dos alumnos. Valorarase deste ítem o produto final plástico presentado, a posta en escea e a correcta argumentación de contidos expostos.

Para poder facer a presentación final do traballo tutelado é IMPRESCINDIBLE a entrega de polo menos o 75% das entregas parciais en tempo e forma.

Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes detalladas en cada un dos bloques de avaliación. É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

Na SEGUNDA CONVOCATORIA

Os alumnos que non tiveran asistido durante o curso académico ordinario deberán porse en contacto cos responsables da materia, para que se lles indique o detalle dos materiais a entregar para superar a materia. Haberá unha proba escrita de contidos mínimos teóricos obrigatoria.

No caso de alumnos que asistan regularmente a clase e presenten as entregas parciais puntualmente e en forma e aínda así non logren superar a materia deberán, para esta segunda convocatoria, repertir só aquelas entregas nas que non alcanzasen a nota mínima de 5. Conservaráselles o resto das notas obtidas nos exercicios aprobados e acharase a media correspondente en función dos criterios xa comentados.

Bibliografía. Fontes de información

Albers, J., **"La interacción del color"**, La Alianza,
Arheim Rudolf, **"El arte y la percepción visual"**, Alianza Forma,
Bellocq Chislaine el Gil Díaz María, **Tocar el arte. Educación Plástica en Infantil y Primaria**, Kaleida Forma,
Davis, G.A. et Scott, J.A., **Estrategias para la creatividad**, paidos,
Eisner, Elliot W., **Educación la visión Artística**, Paidos,
Edwards, Betty, **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,
Foster, Hal; Krauss, Rosalind; Yve Alain; Boris H.D. Buchloh, Benjamin, **Arte desde 1900:modernidad, antimodernidad, posmodernidad.**, Akal,
GARDNER, Howard, **Educación artística y desarrollo humano**, Paidos,
Gibson, J., **"La percepción del mundo visual"**, Infinito,
Ian Simpson, **"La nueva Guía de la Ilustración"**, Herman Blume,
Machon Antonio, **Los dibujos de los niños: génesis y naturaleza de la representación gráfica. Un estudio evolutivo.**, Cátedra,
Maier, M., **"Materiales y técnicas del arte"**, Blume,
Morante F., **"Análisis y evaluación de la obra de arte"**, Edinumen,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Obradoiro de creatividade artística/P02G110V01906

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación infantil/P02G110V01103

Outros comentarios

A asistencia puntual e continuada ás clases é condición indispensable para superar a materia dadoo seu caracter eminentemente procedimental e a forte carga de contidos, imprescindibles para o desenvolvemento das prácticas, que se envorcan nas clases maxistrais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación física e a súa didáctica na idade infantil**

Materia	Educación física e a súa didáctica na idade infantil			
Código	P02G110V01503			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Profesorado	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Correo-e	roberto.barcala@edu.xunta.es			
Web	http://www.portaleducacionfisica.es			
Descrición xeral	Asignatura Didáctico Disciplinar obrigatoria do Grao de Mestre en Educación Infantil			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Coñecer os fundamentos da expresión corporal e da motricidade na etapa escolar, así como as teorías sobre a adquisición e o desenvolvemento dos aprendizaxes correspondentes.	A1 A3 A11	B1 B6 B13 B21
Coñecer e utilizar cancións para promover a educación rítmica.	A1 A2	B2 B9 B11 B15 B17 B18
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A3 A4 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B21 B22
Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión, as habilidades motrices e a creatividade.	A1 A2 A3 A11	B1 B2 B13 B14 B16 B17 B18 B21
Deseñar actividades encamiñadas o desenvolvemento das habilidades motrices.	A1 A2	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18 B21
Promover a sensibilidade relativa á expresión e a creación.	A2	B1 B14 B15 B16 B17 B21
Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A3 A4 A5 A10	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21
Ser capaz de desenrolar os hábitos de autonomía personal e de respecto as normas de convivencia nos seus alumnos.	A2 A3 A4 A5 A8 A11 A12	B9 B18 B20

Potenciar nos nenos e nenas o coñecemento do control do corpo e das posibilidades motrices, así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	A1	B1
	A8	B7
	A10	B8
	A11	B9
		B11
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B18
		B20
		B21

Contidos	
Tema	
Bloque 1: Terminoloxía e conceptos básicos das actividades motrices en idade escolar.	1.- Concepto de Educación Física e outros conceptos claves 2.- A didáctica da Educación Física 3.- Aportacións da Educación Física na educación escolar
Bloque 2: Evolución histórica das actividades físicas e motrices no contexto educativo.	1.- Evolución histórica da Educación Física 2.- As escolas ximnásticas 3.- Tendencias actuais na educación física escolar
Bloque 3: Coñecemento e aplicación dos elementos do currículo vinculados á motricidade e a educación física.	1.- Elementos do currículo e lexislación educativa vinculada á educación física 2.- Os niveis de concreción curricular 3.- A programación 4.- Metodoloxía de ensinanza 5.- Avaliación

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	0	25	25
Titoría en grupo	0	12.5	12.5
Presentacións/exposicións	0	19	19
Metodoloxías integradas	37.5	37.5	75
Sesión maxistral	12.5	0	12.5
Probas de tipo test	0	1	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	Grupos de discusión, debates e búsquedas bibliográficas na internet sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Titoría en grupo	Para a elaboración dos traballos prácticos e resolución de exercicios requirírase ao grupo de traballo a súa presenza na titoría co profesor.
Presentacións/exposicións	Os grupos de traballo deberán facer de forma correcta a exposición do tema ou contido vinculado a educación física que se lle requira tanto no desenvolvemento cotidiano da materia como no proceso evaluativo.
Metodoloxías integradas	En diversos momentos do desenvolvemento da materia integraranse as metodoloxías podendo nunha sesión confluir traballo na aula e presentación/exposición.
Sesión maxistral	A parte meramente conceptual da materia impartírase mediante lección maxistral.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.
Traballos de aula	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.
Titoría en grupo	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A asistencia as sesións de aula, maxistrais e prácticas repercutirá positivamente na avaliación do alumnado.	0
Probas de tipo test	Examen tipo test dos contidos referidos a materia.	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Presentación dun traballo práctico (tipo programación) e aplicación práctica dunha sesión, amosando as habilidades contidas dentro desa unidade da programación, e defensa da mesma de forma oral.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia e obrigatorio aprobar as dúas partes da avaliación.

Na segunda convocatoria e sucesivas os requisitos son os mesmos.

Bibliografía. Fontes de información

José Antonio Cecchini Estrada, Mª Luisa Zagalaz Sánchez, **Didáctica de la educación física en la educación primaria**, Contreras Jordán, Onofre Ricardo, **Didáctica de la educación física : un enfoque constructivista**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil/P02G110V01922

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión musical e a súa didáctica				
Materia	Expresión musical e a súa didáctica			
Código	P02G110V01504			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1.Comprensión dos principios que contribúen para a formación histórica, cultural, persoal e social desde a educación musical en infantil.	A2	B13
2. Coñecementos das posibilidades e limitacións da educación musical en infantil	A1	B8
	A2	B9
3. Coñecemento do currículo escolar infantil, relacionado coa educación musica	A1	B2
	A3	

4. Adquisición de recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	A2 A3 A4	B9 B11
5. Educación artística: coñecemento e organización dos elementos musicais e pautas de traballo para a creación de actividades artísticas relacionadas coa música.	A2 A3 A4	B2 B17
6. Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	A5	B2 B8 B9 B15
7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	A3 A4	B7 B15 B17 B18
8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	A5 A9	B13 B14
9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	A4 A12	B2 B8 B14
10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos á educación	A2 A3	B2 B12 B17
11. Elaboración de contidos musicais de diferentes estilos e xéneros para a educación musical	A2 A3 A11	B9 B17 B19

Contidos

Tema	
1. Coñecer os elementos da música, para a súa aplicación didáctica e pedagóxica.	1.1. Parámetros do son e dimensións da música. 1.2. Exercicios e xogos para a percepción dos elementos da música.
2. Aprender as grafías convencionais e non convencionais básicas da linguaxe musical.	2.1. Escritura rítmica. 2.2. Escritura melódica. 2.3. Ditados rítmicos / melódicos. 2.4. Grafías alternativas.
3. Saber crear actividades musicais para solucionar problemas de comprensión e destreza musical.	3.1. Actividades perceptivas. 3.2. Actividades de reacción. 3.3. Actividades de conciencia musical. 3.4. Modelos de dictados musicais.
4. Saber adaptar unha peza musical a actividades lúdicas.	4.1. Música e palabra. 4.2. Música movemento. 4.2. Música e transversalidade.
5. Saber utilizar un repertorio vocal e instrumental para infantil .	5.1. Repertorio escolar. 5.2. Repertorio tradicional. 5.3. Cancións con xestos. 5.4. Cancións de substitución. 5.5. Cancións-conto.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiros	30	45	75
Presentacións/exposicións	2	8	10
Sesión maxistral	15	22.5	37.5
Probas de tipo test	3	6	9
Cartafol/dossier	8	10.5	18.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiros	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico que permitan complementar e afondar nos contidos da materia.
Presentacións/exposicións	Desenvolvemento e presentación na aula de traballos específicos, baixo a supervisión da persoa docente.
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa docente, dos contidos da materia e das bases para o futuro traballo do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Obradoiros	Atención personalizada á demanda do alumnado, nas sesións de aula e no despacho, no horario de titorías sinalado.
------------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Obradoiros	Actividades deseñadas cara á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais respecto a unha temática concreta, con axuda específica por parte da persoa docente ás actividades individuais ou grupais a desenvolver polo alumnado.	20
Presentacións/exposicións	Presentación ante a persoa docente e ante o resto do alumnado, dun traballo sobre tema específico da materia.	20
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa docente, dos contidos do programa e das bases para o traballo do alumnado.	10
Probas de tipo test	Realización de probas escritas de resposta curta.	30
Cartafol/dossier	Entrega na semana anterior ó final do período de docencia directa, do dossier confeccionado de forma individual por cada alumn@, baseado nos contidos específicos das clases maxistras e dos obradoiros.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

A asistencia regular ás sesións teóricas e prácticas será imprescindible para a superación da materia.

Os prazos de entrega de cada un dos traballos solicitados pola persoa docente para contribuír á avaliación serán improrrogables. Para superar a materia cómpre obter un 5 nas probas sinaladas.

As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

GIRÁLDEZ, A. (2007) "Contribuciones de la educación musical a la adquisición de las competencias básicas" en Eufonía, n.41, pp.37-48.

RUIZ, E. (2012) Expresión musical en educación infantil. Orientaciones didácticas. Madrid. CCS.

VV.AA. (2008) La música en la escuela infantil 0-6. Barcelona. Graó.

Recomendacións

Outros comentarios

É imprescindible entregar a ficha cumprimentada antes do 1 de Outubro 2013.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Galego				
Materia	Lingua e literatura: Galego			
Código	P02G110V01505			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana			
Correo-e	ganime@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos desta materia son lingüísticos e literarios. A disciplina está concibida para profundar en coñecementos lingüísticos non impartidos nos cursos anteriores (historia da lingua e lingua e sociedade fundamentalmente) e para fornecerlle ao alumnado os rudimentos necesarios para a comprensión e análise de textos literarios prosísticos e/ou poéticos. Entre os coñecementos lingüísticos, trátase, especialmente, a situación lingüística de Galicia contextualizada dentro da situación lingüística mundial. Este coñecemento debe preparar aos futuros mestres e mestras para resolver con eficacia os problemas derivados da situación lingüística galega e, en xeral, para afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües e multiculturais.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A1	
	A3	
Favorecer as capacidades de fala e de escritura.	A1	B1
	A3	B3
		B11
		B13
		B15
		B16
		B17

Coñecer e dominar as técnicas da expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	A1 A3	B1 B2 B3 B9 B13 B15 B16 B17
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente en galego.	A1 A3 A6	B1 B3 B13 B15 B16 B17
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua.	A1 A3 A6	B1 B3 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19
Coñecer as liñas xerais da historia da lingua galega.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B13 B15
Coñecer os rudimentos teóricos para analizar a relación entre lingua e sociedade.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B9 B12 B13 B14 B15 B16 B17
Coñecer a situación lingüística mundial multilingüe e multicultural.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.	A1 A3 A6	B1 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19

Relacionar a situación lingüística de Galicia coa situación lingüística mundial.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Coñecer a situación legal, a normalización e a normativización do galego.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Fomentar a eliminación dos prexuízos lingüísticos tanto da escola como da sociedade.	A1 A3 A6	B1 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Coñecer a tradición oral e o folclore.	A1 A3 A6	B1 B3 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Adquirir formación literaria.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B8 B13 B15 B17 B21
Comprender o feito literario.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B13 B15 B17 B21

Coñecer os rudimentos do comentario de texto (narrativo e/ou poético).	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B9
		B13
		B15
		B16
		B17
		B21
Coñecer a historia da literatura galega para saber contextualizar os textos que se comenten.	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B21
Aplicar os conceptos lingüísticos e literarios á análise da realidade galega atendendo á súa especificidade.	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B9
		B12
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B21

Contidos

Tema

I. Historia da lingua	1. 1. A formación da lingua galega.
	1. 2. O galego na Idade Media.
	1. 3. Os Séculos Escuros.
	1. 4. O século XIX.
	1. 5. O século XX.

II. Lingua e sociedade

2. 1. A linguaxe e a comunicación. Características esenciais da linguaxe.
2. 2. O estudo da lingua. A Lingüística e a Gramática. A Sociolingüística e a Socioloxía da Linguaxe.
2. 3. Unidade e variedade da lingua galega.
2. 4. Lingua oral e lingua escrita. Didáctica da pronunciación e da ortografía. O desenvolvemento da escritura.
2. 5. A situación lingüística no mundo: diversidade versus uniformidade.
2. 6. Os xuízos de feito versus os xuízos de valor.
2. 7. O prexuízos lingüísticos: definición e algúns exemplos.
2. 8. Linguas hexemónicas e linguas minorizadas.
2. 9. A relación entre estatus de lingua e poder político-económico.
2. 10. Ámbitos de uso do galego: ensino, medios de comunicación, igrexa, administración, etc.
2. 11. As linguas de comunicación internacional versus as linguas ameazadas.
2. 12. Distinción entre comunidade lingüística e comunidade política.
2. 13. Principios legais para a recuperación das linguas ameazadas. Personalidade e Territorialidade.
2. 14. Linguas en contacto: o caso galego. Bilingüismo e diglosia.
2. 14. 1. Definicións.
2. 14. 2. Precisións conceptuais sobre a diglosia.
2. 14. 3. Interferencias lingüísticas derivadas do contacto entre linguas.
2. 15. A normalización e a normativización.
2. 15. 1. Precisións terminolóxicas.
2. 15. 2. A situación legal do galego.
2. 15. 3. A normativización.

III. Tradición oral e folclore

- 3.1. A literatura popular de tradición oral.
- 3.2. Da literatura de tradición oral á tradición escrita de autor.

IV. Literatura

- 4.1. Breve historia da literatura galega.
- 4.2. Especificidade da literatura galega.
- 4.3. O comentario de texto.
- 4.4. A linguaxe e a literatura.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	30	30	60
Sesión maxistral	15	26	41
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Comentario dun texto literario prosístico e/ou poético.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Corrección de actividades iniciadas na aula ou non e análise de lecturas complementarias.
Sesión maxistral	Exposición teórica sobre os contidos do temario e análise de lecturas complementarias.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións para a elaboración dun traballo escrito. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións para a elaboración dun traballo escrito. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballo orixinal	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Asistencia e participación	5

Sesión maxistral	Asistencia e participación	5
Outras	Exame	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase (80%) terá que aprobar o traballo literario para poder presentarse ao exame, a non ser que o profesorado acorde outra cousa co alumno ou alumna. Para aprobar a materia hai que aprobar o traballo e o exame.

Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase (80%) terá que realizar un exame final de toda a materia, a non ser que o profesorado acorde co alumno ou coa alumna outro tipo de avaliación.

Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

CASSANY, D.; LUNA, M. e SANZ, G., **Enseñar lingua**, Barcelona: Graó,
 GUTIÉRREZ, IZQUIERDO, R., **Lecturas de nós. Introducción á literatura galega**, Vigo: Xerais,
 LÓPEZ CASANOVA, A., **El texto poético. Teoría y metodología**, Salamanca: Colegio de España,
 MARCHESE, A. e FORRADELLAS, J., **Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria**, Barcelona: Ariel,
 MARIÑO, R., **Historia da lingua galega**, Santiago: Sotelo Blanco,
 MONTEAGUDO ROMERO, H., **Estudios de sociolingüística galega**, Vigo: Galaxia,
 NINYOLES, R., **Estructura social e política lingüística**, Vigo: Ir Indo,
 NOIA, C., **"O conto de tradición oral" en Xornadas Internacionais de Cultura Tradicional**, A Coruña: Asociación cultural Canle,
 RODRÍGUEZ FER, C., **Comentario de textos contemporáneos**, Vigo: Xerais,

Gramáticas e manuais

·ÁLVAREZ, R. e XOVE, X. (2002): *Gramática da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

FEIXÓ CID, X. (2004): *Gramática da lingua galega. Síntese práctica*. Vigo: Xerais.

FREIXEIRO MATO, X. R. (2002-2006): *Gramática da lingua galega, I, II, III*.Vigo: A Nosa Terra.

HERMIDA GULÍAS, C. (2004): *Gramática práctica (Morfosintaxe)*. Santiago: Sotelo Blanco.

HOLTUS, G.; METZELTIN, M. e SCHMITT, C. (eds.) (1994): *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, Volume VI, 2: *Galegisch, Portugiesisch*. Tübingen: Max Niemeyer.

·**CARBALLEIRA ANLLO, X. M^a. (coord.) (2009): Novo Gran Dicionario Xerais da Lingua. Vigo: Xerais.**

CARBALLEIRA ANLLO, X. M^a. (coord.) (2005): *Dicionario Xerais da Lingua*. Vigo: Xerais.

FERNÁNDEZ SALGADO, B. (coord.) (2004): *Dicionario Galaxia de usos e dificultades da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

·GARCÍA, C. e GONZÁLEZ GONZÁLEZ, M. (2004): *Dicionario castelán-galego da Real Academia Galega*. A Coruña: Real Academia Galega/Fundación Barrié de SANTAMARINA, A. (dir.) (2003): *Dicionario de dicionarios, Versión la Maza*.

·**la Transición hasta la actualidad. Madrid: Iberoamericana.**

COSTA RICO, A. (2004): *Historia da educación e da cultura en Galicia (séculos IV-XX)*. Vigo: Xerais.

COSTAS, X. H. (2002): *Guía das linguas de Europa*. Santiago de Compostela: Edicións Positivas.

COSTAS, X. H. (coord.) (2009): *55 mentiras sobre a lingua galega*. Ames: Laiovento

CRYSTAL, D. (1994): *Enciclopedia del lenguaje de IGLESIAS ÁLVAREZ, A. (2003): Falar galego: [No veo por qué]*. Vigo: Xerais.

JUNYENT, C. (1999): *La diversidad lingüística*. Barcelona: Octaedro.

KABATEK, J. (2000): *Os falantes como lingüistas. Tradición, innovación e interferencias no galego actual*. Vigo: Xerais.

LABRAÑA, S. e outros (2009): *EuroComRom: as sete peneiras: para saber ler axiña todas as linguas románicas*. Aachen: Shaker.

LABRAÑA, S. (2011): [Reflexións sobre a situación sociolingüística galega] en *Estudos de Lingüística Galega*, 3, 65-82.

LÓPEZ GARCÍA, A. (1988): *Psicolingüística*. Madrid: Síntesis.

·MONTEAGUDO, H. (1999): *Historia social da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

MONTEAGUDO, H. (2002): "A demanda da norma. Avances, problemas e perspectivas no proceso de estandarización do idioma galego", en H. Monteagudo e X. Bouzada (ed.): *O proceso de normalización do idioma galego, 1980-2000, vol III*. Santiago: Consello da Cultura Galega, 37-129.

·MORENO CABRERA, J. C. (2000): *La dignidad e igualdad de las lenguas*. Madrid: Alianza.

MORENO CABRERA, J. C. (2000): *Lenguas del mundo*. Madrid: Visor.

·NINYOLES, R. (1991): *Estructura Social e Política Lingüística*. Vigo: Ir Indo.

NÚÑEZ SINGALA, M. (2009): *En galego, por que non? Contra os prexuízos e as simplificacións sobre a lingua galega*. Vigo: Galaxia.

PINKER, S. (1994): *El instinto del lenguaje. Cómo la mente crea el lenguaje*. Madrid: Alianza.

REI-DOVAL, G. (2007): *A lingua galega na cidade no século XX*. Vigo: Xerais.

ROMAINE, S. (1994): *El lenguaje en la sociedad. Una introducción a la sociolingüística*. Barcelona: Ariel.

·*La Europa de las lenguas*. Madrid: Alianza Editorial, 2ª edición.

SILVA-VALDIVIA, B. (coord.) (1994): *Didáctica da lingua en situacións de contacto lingüístico*. Santiago: ICE Univ. de Santiago.

·TUSÓN, J. (1990): *Mal de Lenguas*. Santiago de Compostela: Positivas.

TUSÓN, J. (1997): *La escritura. Una introducción a la cultura alfabética*. Barcelona: Octaedro.

VV. AA. (2004): *O proceso de normalización do idioma galego (1980-2000)*. Santiago: Consello da Cultura Galega.

VV. AA. (2007): *Niveis de competencia en lingua galega*. Santiago: Xunta de Galicia.

Literatura

·GENETTE, G. (1989): *Figuras III*. Barcelona: Lumen.

·LÓPEZ CASANOVA, A. (1994): *El texto poético. Teoría y metodología*. Salamanca: Colegio de España.

LÓPEZ CASANOVA, A. (2001): *Diccionario Metodolóxico de análise literaria. I. A poesía*. Vigo: Galaxia.

MARCHESE, A. e FORRADELLAS, J. (1986): *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*. Barcelona: Ariel.

·TARRÍO VARELA, A. (1994): *Literatura galega. Aportacións a unha Historia crítica*. Vigo: Xerais.

TAVANI, G. (1986): *A poesía lírica galego-portuguesa*. Vigo: Galaxia.

VÁZQUEZ CUESTA, P. (1980): "Literatura gallega", en Díez Borque, J. M.: *Historia de las literaturas hispánicas no castellanas*. Madrid: Taurus.

VILAVEDRA, D. (coord.) (1995-2004): *Diccionario da literatura galega. I, II, III, IV*. Vigo: Galaxia.

VILAVEDRA, D. (1999): *Historia da literatura galega*. Vigo: Galaxia.

·VILLANUEVA, D. (2006): *El comentario del texto narrativo: cuento y novela*. Madrid: Nostrum.

Literatura popular

BLANCO, D. (1992): *Poesía popular de Galicia*. Vigo: Xerais.

BLANCO, D. (1994): *Historia da literatura popular galega*. Santiago de Compostela: Universidade.

BOULLOSA, P. G. (1997): *Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego*. Vigo: Xerais.

CABANILLAS, R. (1976): *Cancioneiro popular galego*. Vigo: Galaxia.

FERNÁNDEZ REI, E. e REGUEIRA, X. L. (eds.) (2008): *Perspectivas sobre a oralidade*. Santiago: Instituto da Lingua galega/Consello da Cultura Galega.

- FERRO RUIBAL, X. (1988): *Refraneiro galego básico*. Vigo: Galaxia.
- FORNEIRO, J. L. (2000): *El romancero tradicional de Galicia, una poesía entre dos lenguas*. Oiartzun: Sendoa.
- GONZÁLEZ REBOREDO, X. M. (1983): *Lendas galegas de tradición oral*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e BARRIO, M. (1983): *Contos populares*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e BARRIO, M. (1994): *Antoloxía do conto popular galego*. Vigo: Galaxia.
- LÓPEZ TABOADA, C. e SOTO ARIAS, Mª R. (1995): *Así falan os galegos. Fraseoloxía da lingua galega*. A Coruña: Galinova.
- MARIÑO FERRO, X. R. e BERNÁRDEZ, C. L. (comp.) (2002): *Romanceiro en lingua galega*. Vigo: Xerais.
- MARTÍN, P. (1985): *¿Que cousa é cousa? O libro das adiviñas*. Vigo: Galaxia.
- NOIA CAMPOS, C. (2002): *Contos galegos de tradición oral*. Vigo: Nigratea.
- NOIA CAMPOS, C. (2010): *Catálogo tipolóxico do conto galego de tradición oral. Clasificación, antoloxía e bibliografía*. Vigo: Universidade de Vigo.
- REQUEIXO, A. (2002): "A literatura galega de transmisión oral", en *Moenia* 8, pp. 209-221.
- SCHUBART, D. e SANTAMARINA, A. (1987): *Cantigas populares*. Vigo: Galaxia.
- VALENCIANO, A. (1998): *Os romances tradicionais de Galicia. Catálogo exemplificado dos seus temas*. Santiago/Madrid: Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias Ramón Piñeiro/Fundación Menéndez Pidal.
- VV. AA. (1997): *Galicia. Antropoloxía. Imaxinario. Literatura popular*. Tomo XVIII. A Coruña: Hércules.

Didáctica

- CASSANY, D. (1993): *Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito*, Barcelona: Graó
- CASSANY, D., LUNA, M. e SANZ, G. (1994): *Enseñar lengua*. Barcelona: Graó.
- GABINETE DE ESTUDIO PARA A REFORMA EDUCATIVA (1992): *Educación Primaria. Desenvolvemento Curricular. Secuencias de obxectivos, contidos e criterios de avaliación por Áreas e por Ciclos*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/Consellería de Educación.
- GABINETE DE ESTUDIO PARA A REFORMA EDUCATIVA (1992): *Deseño Curricular Base. Educación Primaria*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/Consellería de Educación.
- GARCÍA TEIJEIRO, A. (1990): *Disfrutar escribindo: a narración e a poesía nas aulas*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e PAZOS, X. M. (1995): *Estilo de exercicios para exercicios de estilo*. Vigo: Xerais.
- LOMAS, C. e OSORO, A. (1993): *El enfoque comunicativo de la enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós.
- MEDRANO, C. L. (1994): *50 xogos de lingua*. Vigo: Xerais.
- MEDRANO, C. L. (1998): *Outros 50 xogos de lingua*. Vigo: Xerais.
- MUÑOZ, B.; SARMIENTO, M. X. e ALONSO, S. (2004): *Expresión escrita*. Vigo: Xerais.
- RODARI, G. (1999): *Gramática da fantasía*. Pontevedra: Kalandraka.
- SERAFINI, Mª T. (1994): *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós.

Algúns recursos na rede

<http://www.aelg.org/Centrodoc/MainPage.do>

<http://www.bvg.udc.es>

<http://www.cirp.es>

<http://www.continuitas.org>

<http://www.culturagalega.org/arquivos/cdsg/loia>

<http://www.edu.xunta.es>

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Español				
Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G110V01507			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Otero Doval, Herminda Pauser, Maxi			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A11 A12	B1 B3
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.	A1 A6	B2
Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	A12	B1
Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	A10	B3
Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.	A2	B3
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	A10	B7

Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A3 A4 A6	B19
Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A2 A9	B7

Contidos

Tema	
1. A linguaxe como sistema de comunicación.	1.1. A lingua, a linguaxe e a lingüística. 1.2. As disciplinas lingüísticas. 1.3. As competencias lingüísticas: a comprensión, a expresión e a interacción, na lingua escrita e na lingua oral.
2. Literatura, cultura, tradición, innovación.	2.1. Concepción e papel da lingua e da literatura no currículo. 2.2. A competencia lectora dos textos literarios como fonte do "desarrollo integral y armónico de los aspectos intelectuales, afectivos y sociales de la persona" (RD 1513/2006).
3. Principios básicos de redacción dun texto.	3.1. A unidade "texto". 3.2. Coherencia e cohesión. Procedementos cohesivos. 3.3. Os marcadores do discurso e as funcións informativas. 3.4. Cuestións normativas e de estilo. 3.5. Tipoloxía textual: textos literarios e non literarios.
4. A oralidade	4.1. Formas da comunicación pública: o debate, o foro, o coloquio, etc. 4.2. Relacións entre oralidade e escritura
5. Unidade e variedade do español: estándar, socioletos e rexistros.	5.1. Norma e uso do español: o español común e o español estándar. 5.2. Os sociolectos. 5.3. Os niveis de fala: culto, coloquial, o argot, etc.
6. Cuestións de didáctica da lingua e da literatura	6.1. Desenvolvemento das habilidades comunicativas na aula. 6.2. Desenvolvemento das destrezas básicas de escritura e de lectura. 6.3. Desenvolvemento de experiencias educativas e materiais didácticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	3	6
Traballos tutelados	10	30	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	30	30	60
Presentacións/exposicións	2	8	10
Sesión maxistral	11	11	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballos tutelados	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Preparación da materia e dos exames
Presentacións/exposicións	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Sesión maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Estas titorías teñen coma obxectivo axudar a resolver as dúbidas que os contidos da materia lles presenten aos alumnos. Tamén se pretende que os alumnos as empreguen para facer consultas sobre os traballos e para que o profesor teña un seguimento da súa elaboración.

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Traballos tutelados	Traballos e actividades propostos polos docentes.	40
Presentacións/exposicións	Elaboración e exposición dun traballo extenso. Na exposición se valorarán tanto os contidos coma a exposición oral.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación das competencias que inclúen preguntas teóricas ou prácticas sobre os contidos tratados na materia. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentalos coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación será continua. Para poder seguir esta avaliación terá que asistirse ó 80% mínimo das horas. A asistencia é un requisito para seguir a avaliación continua, pero non será puntuada na nota global.

A avaliación consistirá na realización dos traballos estipulados polo profesor (presentacións e exposicións de traballos, resolución de problemas ou exercicios, resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma) e da proba de resposta longa, de desenvolvemento. As prácticas ou exercicios propostos terán que ser entregados na data establecida. Fóra dese prazo non serán admitidos, e o alumno ou alumna perderá a avaliación continua, non poderá realizar a proba de resposta longa e terá que realizar o exame na convocatoria de xullo.

A condición para ser avaliado será a asistencia a un 80% das aulas. Se algún alumno ou alumna non pode asistir ó 80 % das clases por razóns laborais ou persoais, deberá comunicalo ó profesor nos primeiros 15 días de clase.

2ª Edición de actas

O alumnado que non cumpra os requisitos da avaliación continua, poderá realizar un único examen na convocatoria de xullo, na data estipulada oficialmente. Este exame terá unha parte teórica e outra práctica que consistirá nunha serie de probas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía principal

Álvarez Menéndez, A. I. (2005): , *Oviedo, Nobel*.

Briz, A. (coord.) (2008): , *Madrid, Aguilar*.

Cassany, Daniel (2006): *Taller de textos: leer, escribir y comentar en el aula*, Barcelona, Paidós.

Hablar y escribir correctamente: barbarismos, impropiedades y dudas en el español oral y escrito Saber escribir

La teoría de la oralidad Tipos de escrito I: Narración y descripción Tipos de escrito II: Exposición y argumentación Tipos de escrito III: Epistolar, administrativo y jurídico Introducción a la Gramática del texto del español, Relaciones de (in)dependencia entre oralidad y escritura Temas, remas, focos, tópicos y comentarios

; www.farodevigo.es

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés**

Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés			
Código	P02G110V01508			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Francés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Profesorado	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Correo-e	carlos.valcarcel@uvigo.es			
Web	http://https://sites.google.com/site/didactiquedufle/			
Descrición xeral	Materia centrada na adquisición de competencias no ensino dunha lingua estranxeira no ámbito da educación infantil e tomando como exemplo a lingua francesa.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

B20 Iniciativa e espírito emprendedor

B21 Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A6	B1
	A7	B3
		B4
		B8
		B11
		B12
2. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre o estudantado.		B14
	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A4	B4
	A5	B5
	A6	B7
	A9	B8
	A10	B9
		B11
		B13
		B14
		B15
		B17
3. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais e pragmáticas.		B19
	A1	B1
	A6	B3
		B4
		B11
		B12
4. Diferenciar entre as actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) adecuadas ao nivel A1.1 do Marco Europeo Común de Referencia para a Aprendizaxe das Linguas (MECR).		B13
		B19
	A1	B1
	A6	B3
	A11	B4
		B7
		B11
5. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.		B12
		B13
		B19
	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
	A9	B4
	A12	B7
		B8
		B9
		B11
		B12
		B13
		B15
		B16
		B17
		B18
		B19
		B20
		B21

6. Ser capaz de levar a cabo distintos tipos de avaliación.	A1 A2 A5 A6 A9 A11 A12	B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B13 B14 B15 B19 B21
7. Coñecer o currículo da lingua estranxeira na Educación Infantil.	A1	B1 B3 B4 B13 B14 B15 B17 B21
8. Identificar os tipos de actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) no ámbito persoal.	A2 A6 A11	B1 B2 B3 B4 B11 B12 B13 B19

Contidos

Tema	
1. Modelo teórico da lingua como comunicación: as achegas orientadas á acción.	1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na educación primaria: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. 1b. O francés como lingua estranxeira: FLE, FOS, EMILE/AICLE/CLIL, EVLANG e [Français précoce]. 1c. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras.
2. Achega didáctica por tarefas e competencias.	2a. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Infantil. 2b. O Cadro Europeo Común de Referencia para as linguas (CECR). 2c. O Portfolio Europeo das Linguas (PEL).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O nivel A1 do MEQR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias.
4. Elaboración de unidades didácticas.	3c. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras. 4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagoxizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de francés de Educación Infantil.
5. Métodos de avaliación global e analítica.	4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades 5a. A avaliación da comprensión oral e escrita. 5b. A avaliación da expresión oral e escrita.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Sesión maxistral	25	25	50
Proxectos	25	50	75
Presentacións/exposicións	3	0	3
Debates	11	11	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistrais desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas o profesor sinalará os conceptos esenciais dos diferentes puntos dos contidos da materia. Tamén trasladará ao alumnado unha serie de preguntas que se deberán responder nas horas de debate ou no grupo que se creará para a materia na rede social máis usada pola clase. O profesor tamén indicará bibliografía e sitografía útil para o alumnado procurar información e encontrar respostas.
Proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá un mínimo de catro tarefas que integrarán o portfolio ou blog de aprendizaxe que deberá presentar oralmente cada alumno no final do cuadrimestre. As datas de realización das tarefas serán establecidas nas sesións de debate, pero non se aconsella que se superen as dúas semanas para a súa realización. Preferentemente, nas horas de tipo B, o profesor guiará o alumnado para a execución destas tarefas.
Presentacións/exposicións	Desenvolveranse no final no cuadrimestre durante o período de exames establecido no calendario académico. Nestas sesións cada alumno deberá expor oralmente na aula o seu portfolio de aprendizaxe no tempo establecido previamente polo profesor e a clase.
Debates	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C, aínda que tamén se poderán programar encontros dixitais. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistrais. As horas de debate tamén se poderán usar para negociar datas, horarios, criterios e metodoloxía do sistema de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia ou do correo electrónico.
Proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia ou do correo electrónico.
Debates	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia ou do correo electrónico.
Presentacións/exposicións	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia ou do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Proxectos	Ao longo do curso o alumnado deberá realizar unha serie de tarefas ou proxectos relacionados cos contidos da materia. Cada proxecto será avaliado de xeito anónimo por un grupo do alumnado conformado aleatoriamente. O conxunto das tarefas ou proxectos realizados por cada alumno constituirá o seu portfolio de aprendizaxe, que se irá completando en formato blog. A media das notas obtidas en cada proxecto, así como na avaliación do portfolio e a participación no ambiente virtual de aprendizaxe, constituirá o 50% da nota final da materia. Para poder ser avaliado na primeira convocatoria, o alumnado deberá realizar todas as tarefas propostas nos prazos fixados pola clase.	50

Presentacións/exposicións	Nas datas establecidas na clase durante o período de exames do cuadrimestre, o alumnado deberá presentar oralmente o seu portfolio de aprendizaxe, froito das tarefas parciais encargadas polo profesor e que estarán recollidas nun blog de aprendizaxe. O alumnado deberá ter realizado todas as tarefas propostas ao longo do curso para ser avaliado na primeira convocatoria. Cada estudante disporá de 10 minutos e poderá usar os medios audiovisuais que a facultade pon ao seu dispor. As exposicións serán públicas, aínda que o/a alumno/a poderá decidir se quere realizar a exposición só en presenza do profesor. As exposicións de cada estudante serán avaliadas segundo unha grella de avaliación cuxos criterios e baremo serán negociados na aula ao inicio do cuadrimestre. Sexa como for, nos criterios de avaliación que conformarán esta grella terase en conta a asistencia ás aulas.	50
---------------------------	---	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación en segunda convocatoria

O alumnado que non viñer ás aulas e/ou que non elabora a totalidade das tarefas do portfolio de aprendizaxe nos prazos establecidos non poderá realizar a presentación oral do portfolio de aprendizaxe. Nese caso, será avaliado como non presentado en primeira convocatoria.

O alumnado que concorrer á segunda convocatoria deberá realizar un exame escrito sobre o 100% dos contidos da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 en función dunha grella establecida polo profesor. O exame contará cunha pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver.

Linguas de traballo

As linguas de traballo da materia serán o francés, o galego (RAG ou AGLP) e o castelán. O profesor comunicárase co alumnado en todo momento, tanto por oral como por escrito, en lingua francesa. O alumnado poderá empregar calquera das tres linguas de traballo, tanto da comunicación oral ou escrita como nas tarefas parciais e presentación final. Os enunciados do exame en segunda convocatoria estarán redactados en lingua francesa, pero o alumnado poderá realizalo en calquera das tres linguas de traballo da materia.

Bibliografía. Fontes de información

PAXINA WEB DA MATERIA

<https://sites.google.com/site/didactiquedufle/>

BIBLIOGRAFÍA

BENTLEY, K. (2010): The TKT (Teaching Knowledge Test) course : CLIL Module (Content and Language Integrated Learning), Cambridge, Cambridge University Press.

BOYER, H. et al. (1990): Nouvelle introduction à la didactique du FLE, Paris, Clé International.

CALAQUE, E. (1997): L'enseignement précoce du français langue étrangère: bilans et perspectives, Grenoble, LIDILEM / Université Stendhal Grenoble 3.

CARRANZA, M.G. (2002): Lengua extranxeras en Educación Infantil: Manual didáctico, Madrid, Calipso.

CAMERON, L. (2002): Teaching language to young learners, Cambridge, Cambridge University Press.

CONSEIL DE L'EUROPE (2001): Cadre Européen Commun de Référence pour les langues: Apprendre, enseigner, évaluer, Strasbourg, Conseil de l'Europe.

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA (2009): Lexislación da Educación Infantil en Galicia, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA (2009): O inglés en Infantil. Unha porta ao plurilingüismo, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

COURTILLON, J. (2003): Élaborer un cours de FLE, Paris, Hachette.

CUQ, J. P. (1996): Une introduction à la didactique de la grammaire en français langue étrangère, Paris, Didier-Hatier.

CUQ, J. P. et GRUCA, I. (2003): Cours didactique du français langue étrangère et seconde, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble.

CYR, P. et GERMAIN, C. (1998) : Les stratégies d'apprentissage, Paris, Clé-International.

- DALE L. et TANNER, R. (2012): CLIL activities : a resource for subject and language teachers, Cambridge, Cambridge University Press.
- ESCOBAR C., EVNITSKAYA N., MOORE E. e PATIÑO, A. [eds.] (2011): AICLE - CLIL -EMILE. Educació plurilingüe: Experiencias, research & polítiques. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.
- EURYDICE (2006): L'enseignement d'une matière intégré à une langue étrangère (EMILE) à l'école en Europe, Bruxelles, Commission Européenne.
- GERMAIN, C. (1991): Le point sur l'approche communicative en didactique des langues, Canada-Québec, Centre éducatif et culturel.
- HUETE, C. et PEREZ, P. [eds.] (2003): Enseñanza-aprendizaje de las lenguas extranjeras en edades tempranas, Murcia, Región de Murcia.
- HIRSCHPRUNG, N. (2005): Apprendre et Enseigner avec le Multimedia, Paris, Hachette.
- LASAGABASTER, D. e RUÍZ, Y. [eds.] (2010): CLIL in Spain: Implementation, Results and Teacher Training. Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing.
- MORALES et alii (2000): La enseñanza de las lenguas extranjeras en España, Madrid, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- MURADO, J.L. (2010): Didáctica de inglés en educación infantil. Métodos para la enseñanza y el aprendizaje de la lengua inglesa, Vigo, Ideaspropias Editorial.
- NOËL-JOTHY, F. et SAMPSONIS, B. (2006): Certifications et outils d'évaluation en FLE, Paris, Hachette.
- PORCHER, L. (2004): L'enseignement des langues étrangères, Paris, Hachette.
- PUREN, C. (1988): Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues, Paris, Nathan-Clé International.
- QUARTAPELLE, F. [ed.] (2012): Assessment and evaluation in CLIL, Pavia, Ibis.
- SAN ISIDRO, F.X. [coord.] (2009): CLIL: Integrando linguas "a través" do currículo, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.
- SAN ISIDRO, F.X. [coord.] (2011): Materiais plurilingües 3.0: Formación, creación e difusión, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia
- VELTCHEFF C. et HILTON, S. (2003): L'évaluation en FLE, Paris, Hachette.
- VIGNER, G. (2004): La grammaire en FLE, Paris, Hachette.
- WEISS, F. (2002): Jouer, communiquer, apprendre.Paris, Hachette.
- YAICHE, F. (1996) : Les simulations globales, mode d'emploi, Paris, Hachette.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502
 Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503
 Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504
 Lingua e literatura: Español/P02G110V01507
 Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101
 Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201
 Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205
 Psicología: Psicología do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104
 Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404
 Idioma estranxeiro I: Francés/P02G110V01405

Outros comentarios

Recoméndase que o alumnado matriculado teña estudado a materia de 2º curso "Idioma estranxeiro: francés" ou, ao menos, dous anos de lingua francesa en ESO e/ou Bacharelato. Así mesmo, aconséllase que, tras cursar esta materia, o alumnado continúe adquirindo máis competencias en lingua francesa na Escola Oficial de Idiomas ou no Centro de Linguas da universidade.

O profesor pediralles ao alumnado que dispoña dun perfil en Google (gmail), en Facebook e en Edmodo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Aprendizaxe das ciencias sociais				
Materia	Aprendizaxe das ciencias sociais			
Código	P02G110V01601			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Moragón Arias, María Pilar			
Profesorado	Moragón Arias, María Pilar			
Correo-e	mariapilarmoragon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia consiste en ensinar aos futuros Mestres a introducir aos nenos no coñecemento das distintas Ciencias Sociais que compoñen os contidos do *DCB, así como a recoñecer as dificultades de aprendizaxe dos distintos conceptos e nocións relacionados coas Ciencias Sociais na Educación Infantil			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer os fundamentos do currículo desta etapa	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B3 B6 B8 B21 B22
Coñecer as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes sobre o medio social	A1 A2 A11 A12	B1 B2 B3 B12 B13 B14 B15 B22
Coñecer as estratexias didácticas para desenvolver as nocións espazo-temporais	A1 A2 A3	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B12 B13 B14 B19
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B3 B6 B9 B12 B13 B14 B19
Elaborar propostas didácticas en relación coa aprendizaxe do medio social na Educación Infantil	A1 A2 A3 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B17
Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados	A1 A2 A3 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B17

Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da Información e a Comunicación na aprendizaxe do medio social

A1
A7

B1
B2
B3
B5
B6
B7
B9
B13
B14
B16
B17
B21

Contidos

Tema

1. BLOQUE 1. Desenvolvemento de experiencias educativas e materiais didácticos da área	Elementos para a programación didáctica nas Ciencias Sociais na Educación Infantil Actividades para a Didáctica das Ciencias Sociais en Educación Infantil Elaboración e defensa dunha Unidade Didáctica en Coñecemento do Medio
2. BLOQUE 2. Epistemoloxía e contido da área de Ciencias Sociais	Introdución ás Ciencias Sociais: concepto e trazos que as caracterizan Cales son as Ciencias Sociais? Definicións específicas As Ciencias Sociais na Escola: contidos en Educación Infantil
3. BLOQUE 3. A construción dos conceptos e nocións para o coñecemento do medio social	Desenvolvemento e evolución das nocións espaciais Desenvolvemento e evolución das nocións temporais Tratamento didáctico da obra de arte

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	15	15	30
Traballos tutelados	15	30	45
Titoría en grupo	3	3	6
Presentacións/exposicións	1	4	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	10	14
Outras	3	2	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia co apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Comentarios de textos, debates guiados
Traballos tutelados	Elaboración en grupo dunha Unidade Didáctica da área de Coñecemento do Medio
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados
Presentacións/exposicións	Presentación, defensa e debate por parte do grupo da Unidade Didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo. Isto realizarase mediante sesións presenciais no despacho, dúbidas a través do correo electrónico, etc.
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo. Isto realizarase mediante sesións presenciais no despacho, dúbidas a través do correo electrónico, etc.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo. Isto realizarase mediante sesións presenciais no despacho, dúbidas a través do correo electrónico, etc.

Presentacións/exposicións Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo. Isto realizarase mediante sesións presenciais no despacho, dúbidas a través do correo electrónico, etc.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Comentarios de texto participación en debates, propostas...	5
Traballos tutelados	Realización en grupo da Unidade Didáctica seleccionada	10
Presentacións/exposicións	Presentación e defensa da Unidade Didáctica seleccionada	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha proba teórica sobre os conceptos básicos e contidos do *temario	70
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades do aula	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia na primeira convocatoria (abril-maio), o alumnado que asista regularmente a clase deberá superar unha proba teórica sobre os conceptos básicos e os contidos do temario (exame final), así como realizar os traballos de aula e tutelados propostos. En caso de non asistir e non realizar as actividades, faranse no exame final (oficial), na segunda convocatoria (xullo) ou nas convocatorias extraordinarias. As notas das actividades das clases B, e a nota da Unidade Didáctica, no caso de que se realizaron na aula, conservaranse na segunda convocatoria (xullo) e nas convocatorias extraordinarias. Quen non as hai realizado, deberá facelas para superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

TREPAT, C. y COMES, P. (2000): *El tiempo y el espacio en la Didáctica de las Ciencias Sociales*. Barcelona, Graò.

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X. (2002): *Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*. Barcelona, Graò.

DOMÍNGUEZ GARRIDO, M.C. (2004): *Didáctica de las Ciencias Sociales*. Madrid, Pearson Educación.

GARCÍA RUIZ, A.L. (2003): *El conocimiento del medio y su enseñanza práctica en la Educación Primaria*. Granada, Nativola.

- AINSENBURG, B. y ALDEROQUI, S. (comps.) (1998): *Didáctica de las Ciencias Sociales, II. Teorías con prácticas*. Buenos Aires, Paidós.

- ÁLVAREZ ORELLANA, M.F. y RUBIO SOTÉS, F. (1996): *El conocimiento del medio y los paisajes humanizados*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 219-226.

L'imaginaire spatial à l'école - ARANDA HERNANDO, A.M. (2003): *Didáctica del conocimiento de medio social y cultural en educación infantil*. Madrid, Síntesis.

- ÁVILA RUIZ, R.M. (2001): *Historia del Arte, enseñanza y profesores*. Sevilla, Díada.

- BASSEDAS, E. y otros (2002): *Aprender y enseñar en Educación Infantil*. Barcelona, Graò.

- BEANE, J.A. (2005): *La integración del currículo. El diseño del núcleo de la educación democrática*. Madrid, Morata.

- BENEJAM, P. y otros (2000): *La justificación y la argumentación en la enseñanza de las Ciencias Sociales*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 28, abril, pp. 57-68.

- CALAF, R. (1996): *La enseñanza de la Historia del Arte: entre la borrosidad y la realidad posible*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 17-24.

- CAMILLONI, A.W. de y LEVINAS, M.L. (1995): *Pensar, descubrir y aprender. Propuesta didáctica y actividades para las Ciencias Sociales*. Buenos Aires, Aique.

- CASTORINA, J.A. y LENZI, A.M. (comps.) (2000): *La formación de los conocimientos sociales en los niños. Investigaciones psicológicas y perspectivas educativas*. Barcelona, Gedisa.

- CUENCA, J.M. y DOMÍNGUEZ, C. (2000): *Un planteamiento socio-histórico para educación infantil*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 23 enero, pp. 113-123.

- DEBESSE-ARVISSET, M.L. (1983): *El entorno en la escuela: una revolución pedagógica*. Barcelona, Fontanella.
- EQUIP COSSETÀNIA (1996): *El tiempo histórico: ejemplo de un tratamiento procedimental*, en *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 121-135.
- FERNÁNDEZ VALENCIA, A. (1994): *La pintura como fuente histórica e instrumento didáctico*, en *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 1, julio, pp. 83-88.
- FRIERA SUÁREZ, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales. Geografía e Historia*. Madrid, Ediciones de la Torre.
- GARCÍA HOZ, V. (1996): *Enseñanzas sociales en educación intermedia*. Madrid, RIALP.
- GARCÍA RUIZ, A.L. (1996): *Criterios didácticos para la observación y comprensión del paisaje*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 287-294.
- GÓMEZ RODRÍGUEZ, A.E. y NÚÑEZ GALIANO, M.P. (coords.) (2006): *Formar para investigar, investigar para formar en didáctica de las ciencias sociales*. Málaga, Asociación Universitaria del Profesorado de Didáctica de las Ciencias Sociales.
- GONZÁLEZ, M. de los A. y POLO HERRADOR, M.A. (1994): *Los departamentos de Educación y Acción Cultural en los museos*, en *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 2, octubre, pp. 7-28.
- HANNOUN, H. (1972): *El niño conquista el medio*. Buenos Aires, Kapelusz.
- HOLLOWAY, G.E.E. (1982): *Concepción del espacio en el niño según Piaget*. Barcelona, Paidós.
- LICERAS RUIZ, A. (1997): *Dificultades en el aprendizaje de las Ciencias Sociales. Una perspectiva psicodidáctica*. Granada, Grupo Editorial Universitario.
- LUQUE, A. y otros (2000): *Educación la tolerancia (una propuesta de trabajo)*. Sevilla, Díada.
- LLOPIS, C. (1986): *Las Ciencias Sociales en el aula*. Madrid, Narcea.
- MARRÓN GAITE, M.J. (1996): *Los juegos de simulación*, en *Didáctica Geográfica* (2ª época), Burgos, nº 1, pp. 45-56.
- OCHAÍTA ALDERETE, E. y HUERTAS, J.A. (1989): *Desarrollo y aprendizaje del conocimiento espacial: aportaciones para la enseñanza del espacio geográfico*, en *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, Madrid, nº 8 (2ª época), pp. 10-20.
- PIAGET, J. (1984): *La representación del mundo en el niño*. Madrid, Morata.
- PIÑEIRO PELETEIRO, R. y MELÓN ARIAS, M.C. (1998): *La formación geográfica en la educación infantil y primaria*, en *ÍBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, nº 16, pp. 75-82.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1985): *Sobre la evolución de algunos conceptos geográficos en el niño (etapa preescolar)*, en *IX Coloquio de Geografía*, Murcia, A.G.E., t. 1, s.p.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales na Educación Infantil*. Vigo, Ir Indo.
- SÁNCHEZ OGALLAR, A. (1996): *Los procedimientos en el área de conocimiento del medio*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 141-154.
- SANCHO, C. y VILLACAMPA, J. (1998): *Ciencias Sociales, Tecnología y Ciencias Experimentales: una apuesta por la multidisciplinariedad*, en *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 15, enero, pp. 101-112.
- TRAVÉ GONZÁLEZ, G. (1998): *La investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales: Perspectivas y aportaciones desde la enseñanza y el aprendizaje de las nociones económicas*. Huelva, Universidad.
- ZABALZA, M. (1987): *Didáctica de la Educación Infantil*. Madrid, Narcea.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas para mestres: Educación infantil**

Materia	Matemáticas para mestres: Educación infantil			
Código	P02G110V01602			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Guevara Junquera, Santiago			
Profesorado	Guevara Junquera, Santiago			
Correo-e	guevara@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia está orientada a consolidar e profundizar a formación matemática básica necesaria que permita ter un coñecemento sólido dos contidos matemáticos que configuran o Currículo da Educación Infantil. Serve de base, por tanto, para comprender os procesos implícitos no seu ensino. Determinar os obxectivos e os contidos, escoller os recursos e deseñar as actividades matemáticas para a Educación Infantil. Fomenta o espírito crítico e investigador e axuda a desenvolver a capacidade de expresarse con claridade, precisión e rigor. Contribuíndo á unha mellor competencia profesional e ao seu desenvolvemento continuo.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma

B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer os fundamentos matemáticos dos contidos que configuran a área de Matemáticas do currículo de Educación Infantil: Lóxica e teoría de conxuntos. Os números. O espazo. As magnitudes e a medida.	A1 A3 A5 A6 A11	B1 B3 B5 B6 B7 B8 B13 B15 B16 B21
2. Comprender a súa singularidade epistemolóxica e a súa especificidade didáctica.	A1 A3 A5 A11	B1 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B15 B19
3. Comprender as matemáticas como un coñecemento sociocultural desenvolvido ao longo da Historia.	A1 A3 A5 A11	B1 B3 B6 B7 B12 B13 B15 B19
4. Capacidade para organizar e planificar.		B2
5. Resolución de problemas.	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A11	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B15 B16 B17 B21
6. Toma de decisións.		B1 B6 B8 B9 B15 B17
7. Habilidade para expresar críticas razoadas.	A4 A5 A6	B3 B7 B8 B9 B11 B13 B21

8. Capacidade de xestión da información.	A2 A3 A7	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B13 B15 B21
9. Capacidade para traballar en equipo.	A4 A5 A11	B9 B11 B13 B18 B21
10. Habilidades de investigación.	A1 A2 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B15 B16 B21
11. Coñecer estratexias metodolóxicas que axuden a desenvolver nocións espaciais, xeométricas e do pensamento lóxico.	A1 A2 A3 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B7 B8 B13 B17 B21
12. Crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares destinados a esta etapa educativa.	A1 A2 A3 A6 A7 A9 A11 A12	B2 B5 B6 B9 B16 B17 B19 B21
13. Planear actividades de aprendizaxe utilizando o xogo como principal recurso didáctico.	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A9 A11 A12	B2 B3 B6 B7 B8 B9 B16 B17 B19 B20 B21
14. Ser capaz de adaptarse a novas propostas curriculares en matemáticas.	A1 A2 A3 A7 A9 A11 A12	B2 B6 B8 B10 B13 B14 B15 B16 B20 B21
15. Ser capaz de asumir a necesidade de desenvolvemento profesional continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.	A1 A2 A3 A7 A9 A10 A11 A12	B2 B6 B8 B12 B15 B16 B20 B21

Contidos	
Tema	
1. A área de Matemáticas no currículo da Educación Infantil.	.
2. Lóxica. Conxuntos. Relacións: Clasificacións e ordenacións. Operacións	2.1 Lóxica elemental. Operacións lóxicas. 2.2 Teoría intuitiva de conxuntos. Operacións con conxuntos. Propiedades. 2.3 Relacións de equivalencia. Relacións de orde. 2.4 Correspondencias e aplicacións. 2.5 Leis de composición. Estructuras alxébricas.
3. O número. Historia dos sistemas de numeración. Os números naturais: aspecto cardinal e ordinal. Operacións. Sistemas de numeración. Conxuntos numéricos.	3.1 Introducción e historia dos números e dos sistemas de numeración. 3.2 O conxunto dos números naturais. 3.3 Operacións con números naturais. Propiedades. 3.4 Ordenación en N. Número ordinal. 3.5 Sistemas de numeración. Teorema fundamental. 3.6 Cambio de sistema de numeración. Operacións nun sistema de numeración. 3.7 Os números enteiros. Os números racionais. Ampliación de Q. O número real.
4. O espazo. Historia da Xeometría. Conceptos fundamentais de Xeometría. Construcións xeométricas no plano. Figuras planas e corpos.	4.1 Introducción histórica da Xeometría. 4.2 Conceptos fundamentais de Xeometría. 4.3 Construcións xeométricas no plano. 4.4 Transformacións xeométricas no plano. 4.5 Estudio de polígonos. Triángulos. Cuadriláteros. 4.6 Circunferencia e círculo. 4.7 Poliedros. Prismas. Pirámides. 4.8 Corpos de revolución.
5. As magnitudes e a medida. Introducción e historia. O sistema métrico decimal. Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Estimación, erros.	5.1 Introducción e historia. O sistema métrico decimal. 5.2 Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Unidade de medida. 5.3 Proporcionalidade directa e inversa. Magnitudes proporcionais. 5.4 Lonxitude. Amplitude. Extensión. 5.5 Volume e capacidade. 5.6 Outras magnitudes. 5.7 Estimación de medida. Erros.
6. Os contidos matemáticos no currículo da Educación Infantil.	.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	28	42	70
Traballos de aula	15	15	30
Traballos tutelados	5	5	10
Titoría en grupo	5	0	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Diagnóstico de coñecementos previos. Introducción e presentación da materia. Reparto da documentación base. Referencias bibliográficas recomendadas Caderno de traballo para os grupos. Outras actividades, exercicios e problemas para o traballo autónomo.
Sesión maxistral	Presentación e explicación dos contidos do temario. Síntese e reflexión sobre os contidos. O alumno incorporará ao caderno de traballo o desenvolvemento do temario.

Traballos de aula	Proposta do profesor de exemplos, problemas e actividades singulares que contribúan a unha mellor comprensión dos contidos de cada un dos temas. Os estudantes traballarán en grupos coa supervisión e dirección do profesor e farán exposición das resolucións. Poderán empregar a bibliografía e os materiais necesarios. Na aula haberá comunicación e discusión das diferentes solucións aportadas. As actividades, exercicios e problemas resoltos se incorporarán ao caderno de traballo.
Traballos tutelados	Presentación do caderno de traballo e corrección nas resolucións aportadas.
Titoría en grupo	Os grupos que se formen poderán consultar co profesor sobre a presentación e incorporación definitiva ao caderno de traballo das solucións aportadas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Un caderno con actividades, exercicios e problemas complementarios, dos temas 2 ao 5, servirá para que o alumnado traballe de forma individual e autónoma. Poderán consultar co profesor nas horas de titoría individualizada que se determinen. As resolucións poden ser incorporadas ao seu caderno de traballo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os estudantes poderán consultar co profesor, nas horas de titoría individualizada que se determinen, as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia . Así mesmo, sobre as actividades propostas para o traballo autónomo. Nas horas específicas que se determinen, presentarán para a súa revisión o caderno de traballo, no que deberán estar recollidas as cuestións teóricas da materia e os problemas resoltos das clases prácticas.
Traballos tutelados	Os estudantes poderán consultar co profesor, nas horas de titoría individualizada que se determinen, as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia . Así mesmo, sobre as actividades propostas para o traballo autónomo. Nas horas específicas que se determinen, presentarán para a súa revisión o caderno de traballo, no que deberán estar recollidas as cuestións teóricas da materia e os problemas resoltos das clases prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Os criterios de avaliación serán: - Asistencia ás clases. O seu control será mediante sinatura. - Intervención na aula, corrección nas resolucións que se presenten e claridade na exposición. - Presentación do caderno de traballo e posterior corrección segundo as indicacións do profesor.	30
Outras	Exame (proba individual escrita) da materia, tanto da parte teórica como de exercicios e problemas. Cada unha das cuestións propostas terá diferente peso segundo o seu grao de dificultade e amplitude. Os estudantes saberán antes de realizar a proba a cualificación máxima de cada unha delas. Será valorada: A corrección nos razoamentos, cálculo e interpretación de resultados. A capacidade de expresión en matemáticas e en xeral na lingua. A capacidade para a representación e comprensión de figuras.	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia será a suma das obtidas no traballo de aula (de 0 a 3) e a da proba individual escrita (de 0 a 7). Os estudantes que non se integren nos grupos de traballo das clases prácticas ou non cumpran os requisitos establecidos como criterios de avaliación terán como única opción o exame (cualificación de 0 a 7), sendo a cualificación obtida a súa cualificación final da materia. Co mesmo criterio, os que non se presenten ao exame terán como cualificación final a obtida na parte práctica. *Na derradeira sesión presentarán ao profesor o caderno de traballo para a súa revisión final. Os estudantes deberán ter engadido, completado ou corrixido aquelas cuestións que o profesor indicara.

SEGUNDA CONVOCATORIA E SEGUINTE

Os estudantes que non superen a materia deberán pasar un novo exame (de 0 a 7). A cualificación que durante o curso obtiveran na parte práctica (de 0 a 3) será engadida á nova cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

NORTES CHECA, A., **Matemáticas y su didáctica**, 2007,
DÍAZ GODINO, J. (Director), **Matemáticas para Maestros. En: www.ugr.es/local/jgodino/edumat-maestros**, 2004,
HIDALGO, S., **Las Matemáticas en el Título de Maestro**, 1997,
CHAMORRO, M^a. CARMEN e outros, **Didáctica de las Matemáticas para Primaria**, 2003,

- FERNÁNDEZ, V. (2003): *Teoría básica de conjuntos*. Anaya. Madrid.

- NORTES CHECA, A.(1986): *700 problemas de Matemáticas y su didáctica*. Ed. Marín. Murcia.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das matemáticas para a educación infantil/P02G110V01911

Outros comentarios

Para poder completar a súa formación como profesional competente en Educación Infantil deberá cursar a materia do cuarto curso:

Didáctica das Matemáticas para a Educación Infantil. P02G110V01911 Breve descripción dos contidos:

1. Desenvolvemento psicoevolutivo dos conceptos matemáticos.
 2. O ensino da matemática nos primeiros anos.
 3. Obxectivos e contidos matemáticos.
 3. Recursos e materiais para o ensino da matemática.
 4. A actividade matemática na escola infantil. Dificultades na aprendizaxe.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Coñecemento do medio natural				
Materia	Coñecemento do medio natural			
Código	P02G110V01901			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Arias Correa, Azucena			
Profesorado	Arias Correa, Azucena			
Correo-e	azuariascorrea@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	A materia traballa os fundamentos científicos e tecnolóxicos do currículo de EI, sobre todo o relacionado con coñecemento do contorno. Promove o entendemento do medio natural desde un punto de vista sistémico desenvolvendo unha actitude positiva cara ao medio.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os fundamentos didácticos e pedagóxicos do currículo desta etapa, particularmente da área de coñecemento do medio natural, social e cultural.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
		B5
Entender o medio natural desde un punto de vista sistémico, considerando as interacción que operan na Terra e analizando as súas consecuencias.	A4	B5
	A5	B6
	A7	B7
		B8
		B9

Desenvolver unha actitude positiva cara a valoración e a conservación do medio, analizando as repercusións das intervencións humanas.	A5 A11 A12	B1 B2 B8 B9 B13 B14 B15 B16
Identificar feitos, leis, modelos e teorías das ciencias experimentais, interpretando informacións científicas para a comprensión do medio.	A1 A2 A3	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B13 B14

Contidos

Tema	
O medio natural.	Enfoque sistémico e interdisciplinario. A construción humana do coñecemento. A investigación nas comunidades científicas e na aula. A aprendizaxe do coñecemento científico.
A Terra.	O planeta no Universo. Situación, movementos e efectos terrestres.
A atmosfera.	O aire. A estrutura da atmosfera. O clima e o tempo. A polución e o cambio climático.
A hidrosfera.	A auga. Augas superficiais e subterráneas. Oceanos e mares. Mareas e correntes mariñas. A contaminación.
A xeosfera.	Minerais e rochas. A estrutura da Terra e os procesos xeolóxicos.
A biosfera.	Os seres vivos. Modelo de ser vivo e a súa relación co medio. Evolución e biodiversidade.
O desenvolvemento sostible.	Datos do pasado e do presente. Algunhas contradicións do mundo actual. Proxeccións de futuro e repercusións para a humanidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1.5	0	1.5
Sesión maxistral	22.5	6	28.5
Seminarios	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	14	14
Proxectos	0	28	28
Estudo de casos/análises de situacións	1.5	2	3.5
Prácticas de laboratorio	0	14	14
Informes/memorias de prácticas	0	4	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	4	4
Traballos e proxectos	1.5	6	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Exposición da profesora o do profesor sobre a estruturación dos contidos da materia, da metodoloxía de traballo e dos modelos a estudar.
Sesión maxistral	Exposición da profesora o do profesor sobre o cada un dos ámbitos temáticos dos contidos da materia.
Seminarios	Realización de actividades de aula en pequeno grupo e en gran grupo para a detección de ideas previas e de coñecementos requiridos para as aprendizaxes dos contidos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución en pequeno grupo e en gran grupo de exercicios pechados e de situacións-problema abertas sobre os contidos da materia, coa asistencia da profesora ou do profesor.
Proxectos	Elaboración individual e en pequeno grupo do proxectos de investigacións acotadas sobre aspectos relacionados cos contidos da materia. Exposición ao gran grupo das conclusións acadadas.
Estudo de casos/análises de situacións	Realización de debates e de xogos de simulación ciencia-tecnoloxía-sociedade-medio ambiente - xénero.
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais na aula - laboratorio e toma directa de datos no medio ambiente, no contorno próximo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Proxectos	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Prácticas de laboratorio	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Estudo de casos/análises de situacións	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.
Traballos e proxectos	Titorías individuais e en pequeno grupo na propia aula ou no despacho.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Informes/memorias de prácticas	Cada alumna e cada alumno confeccionará, no seu caderno de traballo na aula virtual da materia - curso, os informes descriptivos das prácticas de laboratorio realizadas.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cada alumna e cada alumno confeccionará, no seu caderno de traballo na aula virtual da materia - curso, un trabalo monográfico de investigación sobre unha situación - problema en relación co medio.	40
Traballos e proxectos	Cada alumna e cada alumno do curso elaborará, na aula virtual da materia, unha presentación multimedia para exposición pública sobre a programación e o posible tratamento globalizado de aula dunha aprendizaxe de coñecemento científico polo alumnado de educación infantil.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Neste curso preténdese continuar coa experimentación o Proxecto de Innovación: "DESEÑO E IMPLANTACIÓN DE PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN GRAOS E POSGRAOS A TRAVÉS DA PLATAFORMA TEMA: CUESTIONARIOS KPSI, RÚBRICAS E MAPAS CONCEPTUAIS EN FORMATO DIXITAL" (Pendente de Resolución Reitoral), consistente en:

Neste marco propónse o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios Knowledge and Prior Study Inventory (KPSI), Rúbricas ou matrices de valoración e Mapas Conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos Mapas Conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.

- Cada alumna e cada alumno confeccionará un cartafol/diario ou caderno nos que haberá parte grupal e parte individual, na sección particular específica da aula virtual da materia - curso en FAITIC, que consistirá nun diario persoal de seguimento das sesións lectivas, coas notas de aula, ampliacións, achegas, reflexións propias e coa avaliación e autoavaliación das sesións correspondentes.
A realización completa e a entrega deste cartafol será condición necesaria e imprescindible para acollerse á opción de modalidade presencial de avaliación continua.
- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.
- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado *Ciencia para educadores*. O uso deste libro é obrigatorio para poder realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento axeitado.
- Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan axeitadas.
- A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.
- Criterios de avaliación da 2ª convocatoria** Para obter unha avaliación positiva o alumnado poderá optar por acollerse ás mesmas condicións que as establecidas para a 1ª CONVOCATORIA ou pola realización de dúas probas escritas presenciais sobre os contidos desenvolvidos na aula e no laboratorio, respectivamente. Cómpre obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un

comportamento correcto . A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

Bibliografía. Fontes de información

ARIAS CORREA, A. et al. (2009), **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria.**,
ENRIC RAMIRO I ROCA (2010)., **La maleta de la ciencia.**,
BATTISTA QUINTO BORCHI (2009)., **Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento.**,
Consellería de Educación e O.U., **Repositorio Lexislativo**,
JORBA, J. e SANMARTÍ, N. (1996)., **Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua.**,
VANCLEAVE , JANICE (2000)., **Animales.**

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe das ciencias da natureza/P02G110V01403
Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica/P02G110V01301
Coñecemento do medio natural/P02G110V01901

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e deontoloxía profesional				
Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G110V01902			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecer aos alumnos e alumnas os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle aos alumnos e alumnas os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética. Analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética propostas no programa e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Motivar ao alumnado sobre a importancia que a formación ética pode desempeñar no seu traballo profesional e na formación da súa personalidade.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
A1.- Coñecer os desenvolvementos da psicoloxía evolutiva da infancia nos períodos de 0-3 e 0-6. A1 Saber promover a adquisición de hábitos en relación coa autonomía, a liberdade, a aceptación das A5 normas e dos lindes.	

Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A3 A4	
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostible.	A3 A4 A7 A12	B1 B14
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as creencias e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.		B12 B13 B19
Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo.		B1 B6 B13 B14 B15
Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.		B1 B6 B8 B15
Habilidade básica para defender en público as súas opinións		B3 B17 B18 B20
Saber distinguir moral e ética, e coñecer os rasgos formais básicos do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta normativa universalizable e as principais directrices metodolóxicas seguidas na resolución de controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan á sociedade do noso tempo.		B1 B6 B7 B13 B15
Capacidade para recoñecer e analizar críticamente argumentos éticos de nivel básico e para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.		B1 B13 B14
Capacidade para afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto para a súa propia forma de pensar.		B13 B14 B21 B22
Capacidade para recoñecer a relevancia e utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	A12	B14 B21
Capacidade de consolidar unha identidade docente ética, comprometida coa súa rresponsabilidade social no contexto educativo.	A11 A12	B14 B21
Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados á tarefa educativa.	A3 A4 A11	B7 B9 B14 B18
Contribuir á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	A11 A12	B13 B14 B21
Contribuir á promoción das melloras prácticas da profesión educativa.	A11	B14 B21

Contidos

Tema	
I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socio-antropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación.
III.- Razóns éticas, razóns para a Ética.	5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas.
IV.- A Ética Aplicada	7.- Introducción ás Éticas aplicadas. 8.- Principios morais e casos prácticos.
V.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
VI.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc..

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	25	30
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	45	0	45
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	5	25	30
Estudo de casos/análises de situacións	5	10	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentacións/exposicións	Presentación e exposicións dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo
Estudos/actividades previos	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe
Sesión maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballos tutelados	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario titorizados polo profesor/a.
Estudo de casos/análises de situacións	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Titorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.
Titoría en grupo	Titorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición de traballos elaborados individualmente e/ou en grupo	30
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo, análise e debate sobre casos prácticos vencellados ao temario da materia	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame da materia.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

As cualificacións obtidas nos apartados de "Estudo de casos e análise de situacións" e "Presentacións/exposicións" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño que non superen a proba do exame.

Bibliografía. Fontes de información
ARENAS-DOLZ, F. & GALLEGOS SALAZAR, D. (Eds):, El ciudadano democrático. Reflexiones éticas para una educación intercultural , 2009,
BLACKBURN, P.:, La Ética. Fundamentos y problemas contemporáneos , 2006,
APEL, Karl-Otto, La globalización y una ética de la responsabilidad , 2007,
CASADO, A.:, Bioética para legos. Una introducción a la ética asistencial. , 2008,
COBO SUERO, J. M.:, Ética profesional en Ciencias Humanas y Sociales. , 2001,
CORTINA, A. & GARCIA MARZÁ, D. (Eds):, Razón pública y éticas aplicadas , 2003,
ESCRIBAR WICKS, A.:, "La Ética Aplicada, sus condiciones de posibilidad y exigencias a las que responde" , en REVISTA DE FILOSOFÍA , 2004,
ETXEBERRIA, X.:, Ética de la diferencia , 1997,
ETXEBERRIA, X.:, Temas básicos de Ética , 2005,
GÓMEZ, C. & MUGUERZA, J. (Eds):, La aventura de la modernidad: paradigmas, fronteras y problemas de la ética , 2007,
GÓMEZ-HERAS, J. M. G ^a :, Teorías de la moralidad. Introducción a la ética comparada , 2003,
GÓMEZ-HERAS, J. M. G ^a (Ed.):, Ética del medio ambiente , 1997,

GORDILLO, Mª Victoria:, **Desarrollo moral y educación.**, 1992,

GUISÁN, Esperanza:, **Introducción a la Ética**, 1995,

IBARRA, A. & OLIVÉ (Eds):, **Cuestiones éticas en ciencia y en tecnología en el siglo XXI.**, 2003,

JONAS, H.:, **El principio de responsabilidad. Ensayo de una ética para la civilización tecnológica.**, 2004,

KOHLBERG, L. POWER & HIGGINS, A.:, **La educación moral según Kohlberg.**, 2008,

LIPOVETSKI, G.:, **Metamorfosis de la cultura liberal.**, 2003,

LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Principios morales y casos prácticos.**, 2000,

LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Bioética y ciudadanía. Nuevas fronteras de la ética.**, 2008,

MORATALLA, A. Domingo:, **ética para educadores.**, 2008,

MARZANO, M.:, **Qué es la Ética Aplicada?.**, 2009,

PÉREZ-DELGADO, E. & GARCÍA ROS, R. (Comps.):, **La psicología del desarrollo moral.**, 1991,

PEÑA, L. AUSIN, T. & DIEGO, O. (eds.):, **Ética y servicio público.**, 2010,

PIAGET, J.:, **El criterio moral en el niño.**, 1987,

PIEPER, A.:, **Ética y moral. Una introducción a la filosofía práctica.**, 1991,

RODRÍGUEZ PALOP, Mª Eugenia:, **Claves para entender los nuevos Derechos Humanos**, 2011,

RUBIO CARRACEDO, J.:, **Educación moral, postmodernidad y democracia.**, 1996,

RUBIO CARRACEDO, J.:, **Ética del Siglo XXI.**, 2009,

SANABRIA, J. R.:, **Ética**, 1995,

SÁNCHEZ VÁZQUEZ, A.:, **Ética**, 1969,

SINGER, P. (Eds):, **Compendio de Ética**, 1995,

URIZ PAMAN, Mª Jesús:, **Ética Social Contemporánea.**, 2000,

FERRETE SARRIA, Carmen:, **Ética ecológica como ética aplicada. Educación cívica y responsabilidad ecológica.**, 2010,

HUNT, Lynn, **La invención de los Derechos Humanos.**, 2009,

Recomendacións

Outros comentarios

As cualificacións obtidas nos apartados de ""Estudo de casos e análise de situacións"" e ""Presentacións/exposicións"" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa e de desenvolvemento.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Obradoiro de creatividade artística				
Materia	Obradoiro de creatividade artística			
Código	P02G110V01906			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez López de Castro, Rut			
Profesorado	Martínez López de Castro, Rut			
Correo-e	rutmlc@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumando adquirirá unha serie de competencias e coñecementos sobre a creatividade e as súas potencialidades artísticas e sociais.			

Competencias de titulación	
Código	
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1- Comprender os principios que contribúen a formación histórica, cultural, artística e social do concepto de creatividade.	A5 A7 A11 A12	
2- Adquirir conceptos, teorías e argumentos que nos permitan comprender a creación artística.	A2	B1 B13 B17
3- Adquirir recursos técnicos e pedagóxicos da creación artística.	A3 A7	B13 B15 B17 B21

4- Abordar, coñecer e entender as nocións de creatividade e a su relación cas tendencias pedagóxicas de educación artística.		B1 B3 B7 B13 B17
5- Contribuir a consolidar habilidades e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa.	A4 A5	B7 B8 B13 B14 B15 B16

Contidos

Tema

1. Desmitificando a creatividade innata	1.1 Ideas e teorías da creatividade innata 1.2 A tendencia pedagóxica da autoexpresión. Limitacións e valores
2. A creatividade dende unha perspectiva cultural.	2.1 A creatividade como resolución e creación de problemas. 2.2 Elementos e atributos da educación para a creatividade. 2.3 Investigacións sobre a creatividade dende unha perspectiva social. 2.4 Cómo traballar dende a educación artística creativamente e ca creatividade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	0	15
Traballos de aula	20	100	120
Traballos tutelados	4	11	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Actividades expositivas por parte da profesora. Teroía e exposicións dos traballos e proxectos a desenrolar.
Traballos de aula	Creación e resolución de traballos artísticos e teóricos na aula baixo a guía da profesora.
Traballos tutelados	Resolución de dudas e proposta. Consultas e seguimentos dos traballos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O alumando terá unha tutorización que facilitará na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos. Recomendase a asistencia regular as aulas. O alumando que non supere as competencias na 1ª convocatoria serán avaliadas na 2ªconvocatoria

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Avaliarase a resolución de exercicios e proxectos, debates e exposicións na aula. Valorarase: 1. Coñecemento e comprensión dos conceptos e métodos da materia. 2. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades. 3. Aptitude creativa 4. Capacidade expresiva e comunicativa. 5. Actitude na aprendizaxe.	70
Traballos tutelados	Avaliarase o seguimento do traballo do alumando expresando a través de exposicións de traballos e proxectos. Valorarase: 1. Coñecemento e comprensión dos conceptos e métodos da materia. 2. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades. 3. Aptitude creativa 4. Capacidad expresiva e comunicativa. 5. Actitude na aprendizaxe.	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

A calificación numérica de 0 ao 10 según a lexislación vixente (RD 1125/2003).Recoméndase ao alumando a asistencia regular para superar a materia. O alumando que non adquira as competencias na 1ª convocatoria terá que cursar as

Bibliografía. Fontes de información

Hernández, F., **Espigador@s da cultura visual. Outra narrativa para a educación das artes visuais**, Octaedro,

Hernández, F., **Educación y cultura visual**, Octaedro,

AGIRRE, I., (2000): **Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética**, Pamplona: Universidad Pública de Navarra.,

- AGIRRE, I. (2000): **Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética**. Pamplona: Universidad Pública de Navarra.
- CAJA J.& BERROCAL M. &OUTROS (2001): **La educación visual y plástica hoy**. Barcelona: Graó.
- CSIKSZENTMIHALYI, M. (1998): **Creatividad. El flujo y la psicología del descubrimiento y la invención**. Barcelona: Paidós Ibérica.
- EISNER, E .(1995): **Educación la visión artística**. Barcelona: Paidós (1972)
- postmoderno. Barcelona: Paidós (1996).
- GARDNER H. (1999): **Educación artística y desarrollo humano**. Barcelona: Paidós. (1990, 1994)
- GARDNER, H. (1995): **Mentes creativas. Una anatomía de la creatividad**. Barcelona. Paidós.
- GÁMEZ, G. (1998): **Todos somos creativos. Cultivar la capacidad y la pasión de crear**. Barcelona. Urano
- GONZALEZ RAMOS J.Mª & MORENO F.M., SEGURADO B. (2001): **La educación visual y plástica hoy**. Barcelona: Graó.
- HAUSNER, L. & SCHLOSBERG, J. (2000): **Enseña a tu hijo a ser creativo**. Barcelona. Oniro
- HERNÁNDEZ, F. (2007): **Espigador@s de la cultura visual. Otra narrativa para la educación de las artes visuales**. Barcelona. Octaedro
- MCLAREN, P. & KINCHELOE, J.L. (2008): **Pedagogía crítica. De qué hablamos, dónde estamos**. Barcelona: Graó
- LUQUET, G.H. (1927): **El dibujo infantil**. Barcelona: Médica y técnica. (1978)
-

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Antropoloxía: Pensamento e cultura/P02G110V01401

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Outros comentarios

- O alumnado que non asista debe de informar os primeiros 15 días de comenzo das aulas.
 - A guía docente é unha declaración de intencións.
 - O alumnado non asistenten considerárase o que falte un 80% das aulas.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xeografía para mestres				
Materia	Xeografía para mestres			
Código	P02G110V01907			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto José			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto José			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumno adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarios para ter unha visión xeográfica dos procesos naturais e humanos. Trátase tamén de que o alumno #desenvolver as súas capacidades de análises e de sínteses e o razoamento espacial, útiles para a súa formación profesional.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Adquirir coñecementos e comprensión dunha área relevante do currículo de Educación Infantil	A1 A7 A12	B1 B3 B6 B12 B13 B14 B19 B22
Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar programacións docentes	A1 A3 A4 A7 A11 A12	B1 B2 B3 B12 B13 B14 B19 B22
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	A2 A4 A7	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B12 B13 B15 B19 B22
Elaborar e avaliar recursos para o ensino e a aprendizaxe xeográficos	A1 A2 A4 A7 A12	B1 B2 B3 B8 B13 B17 B19 B22
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	A1 A2 A3 A4 A7 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B9 B15 B22
Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	A3 A4 A5 A7 A12	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B19 B22
Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Infantil	A7 A11 A12	B5 B6 B7 B15 B22

Contidos

Tema

1. BLOQUE 1: Situación e representación espacial	Como é a Terra? Como a representamos?A necesidade de saber ler e interpretar mapas
2. BLOQUE 2. As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	O sistema natural e os seus compoñentes. Os fundamentos xeográficos da diversidade de paisaxes naturais
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	Cantos somos e como nos distribuímos? Como nos organizamos?Como funciona o sistema global?

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	15	30	45
Traballos tutelados	3	3	6
Outros	5	10	15
Titoría en grupo	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	6	9
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Outras	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto; análise e realización de recursos; deseño de programacións
Traballos tutelados	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Outros	Asistencia e participación activa nas actividades do aula
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe, mediante sesións presenciais no despacho, consultas a través do correo electrónico, etc.
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe, mediante sesións presenciais no despacho, consultas a través do correo electrónico, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Presentación dos traballos realizados no aula (comentarios, reflexións, análises)	10
Traballos tutelados	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas	10
Outros	Entrega de reflexións sobre visionado de material audiovisual e debate	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario	35
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario	35

Outros comentarios sobre a Avaliación

As probas teóricas e prácticas, os traballos de aula, tutelado e demais actividades serán liberatorias. No exame final (oficial) faranse as partes que queden pendentes, no seu caso. En caso de non asistir e non realizar as actividades, ou non realizar as probas correspondentes, faranse todas no exame final (oficial). Para obter un aprobado na cualificación final é CONDICIÓN NECESARIA superar as probas teóricas e prácticas. A realización das demais actividades por si soas, aínda que numericamente permítano, non será suficiente para conseguir o aprobado final. Da mesma maneira, o aprobado da parte teórico-práctica non bastará para o aprobado final sen a realización e superación das demais actividades.

As probas teóricas e prácticas non se compensarán entre si de face á nota final; é preciso aprobar o tres partes de maneira independente. Os contidos teórico-prácticos de cada proba serán os seguintes: na primeira, os do bloque 1; na segunda, os do bloque 2; na terceira, os do bloque 3.

As probas parciais teórico-prácticas só se poderán presentar aqueles alumnos que entregasen unha ficha debidamente cuberta dentro do primeiro mes.

Na segunda convocatoria, xullo, e demais convocatorias extraordinarias, deberá facerse un exame global da materia. Non se conservarán as notas de eventuais partes aprobadas. Soamente conservaranse, en caso de realizarse na aula, as cualificacións das actividades das clases B. De non realizar estas actividades, deberán realizarse nese exame.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA GENERAL

BIELZA DE ORY, V. (ed..) (1993): *Geografía General*. Madrid, Taurus, 2 vols.

ALONSO, J. y otros (2000): *Geografía. Curso de Acceso*. Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces.

ALBET, A. y BENEJAM, P. (2000): *Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global*. Barcelona, ICE de -**BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA**

PLANS, P. (1993): *Geografía Física y Geografía Humana*. Pamplona, EUNSA.

ROMERO, J. (coord.) (2004): *Geografía Humana*. Barcelona, Ariel.

ESTÉBANEZ, J. y otros (1992): *Geografía Humana*. Madrid, Cátedra.

LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros (1992): *Geografía Física*. Madrid, Cátedra.

- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO, M.T. (2006): *Glosario y prácticas de Geografía Humana*. Madrid, Ed. Universitaria Ramón Areces.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**A educación física como medio de interdisciplinaridade**

Materia	A educación física como medio de interdisciplinaridade			
Código	P02G110V01921			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vila Suarez, Maria Elena			
Profesorado	Vila Suarez, Maria Elena			
Correo-e	EVILA@UVIGO.ES			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os desenvolvementos da psicoloxía evolutiva da infancia nos períodos 0-3 e 3-6.	A1	B13 B14
Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.	A2	B1 B2 B7 B9 B11
Saber promover a adquisición de hábitos ao redor da autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico.	A2 A3 A4 A5 A8	B1 B2 B3 B8 B9 B11 B12 B14 B17 B19 B21 B22
Saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A2 A3 A4 A8 A9	B2 B3 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B17 B18
Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas	A4 A5 A6 A9 A10	B1 B11 B12 B13 B14 B18 B20
Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.	A4 A8 A9 A10 A11 A12	B1 B3 B4 B5 B11 B14 B19 B21
Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.	A4 A5 A10 A12	B1 B3 B4 B8 B11 B12 B14 B19 B21

Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.

A1
A2
A3
A4
A5
A6
A7
A12
B2
B3
B4
B5
B7
B8
B9
B10
B11
B12
B14
B16
B17
B18
B19
B20
B21

Valorar a importancia do traballo en equipo.

A9
A10
A11
A12
B2
B9
B10
B11
B16
B17
B19
B20
B21
B22

Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.

A1
A2
A3
A9
A11
A12
B2
B3
B4
B6
B8
B9
B10
B12
B13
B14
B15
B16
B17
B19
B20
B21
B22

Deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino aprendizaxe, relacionados coa mención de Educación Física no ámbito da Educación Infantil, con atención ás características individuais e *contextuais dos alumnos.

A1
A2
A3
A5
A9
A11
B1
B2
B7
B8
B10
B11
B12
B13
B14
B15
B16
B17
B18
B21

Contidos

Tema

BLOQUE TEMATICO1. A motricidade como ferramenta e nexo interdisciplinar.

Introdución e conceptos. A complexidade. A Educación Física e a motricidade.

A interdisciplinariedade. Transferencia e enfoque globalizador.

Ámbitos de experiencia na Educación Infantil. Áreas e a súa relación coa E.F.

BLOQUE TEMATICO 2. Metodoloxía para a integración de contidos motrices interdisciplinares.

Programación da E.F. medios e métodos.

A E.F. no currículo de Infantil. Proxecto Educativo e Proxecto Curricular.

O papel activo do alumno na aprendizaxe interdisciplinar.

Contidos guía. Psicomotricidade, Xogo en E. Infantil e Pre-deporte.

BLOQUE TEMATICO 3. Actividades físicas interdisciplinares. Propostas e recursos prácticos.

Actividades interdisciplinares. Traballo con proxectos.

Temas transversais en Educación Infantil.

Propostas e recursos prácticos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	0	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	40	60
Sesión maxistral	20	0	20
Obradoiros	10	4	14
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	8	10	18
Presentacións/exposicións	4	3	7
Debates	4	4	8
Prácticas en aulas de informática	2	0	2
Observación sistemática	0	1	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	0	4
Traballos e proxectos	10	0	10
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades introdutorias
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación de casos de aula concretos
Sesión maxistral	Transmisión e análise do coñecemento teórico
Obradoiros	Traballo cooperativo -grupos pequenos- de integración teórico práctica
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Traballo individual autónomo
Presentacións/exposicións	Demostración ao grupo de clase de traballos
Debates	Discusión argumentada sobre partes do programa
Prácticas en aulas de informática	Procura e practica con recursos TIC

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	En clase e tutorías, despachos 217 e 214 -ver horarios-.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En clase e tutorías, despachos 217 e 214 -ver horarios-.
Obradoiros	En clase e tutorías, despachos 217 e 214 -ver horarios-.
Prácticas en aulas de informática	En clase e tutorías, despachos 217 e 214 -ver horarios-.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	En clase e tutorías, despachos 217 e 214 -ver horarios-.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Tarefas individuais.	10
Presentacións/exposicións	Elaboración e presentación dun traballo en grupo	40
Observación sistemática	Calificación de asistencia, participación e resultados	15

Resolución de problemas e/ou exercicios	tarefas cooperativas	10
Traballos e proxectos	Entrega de traballos	10
Probas de resposta curta	Exame Final da asignatura. En forma mixta. test, preguntas e exercicios supostos.	15

Outros comentarios sobre a Avaliación

É necesario sacar un 5 no exame e na unidade didáctica para poder sumarse a nota dos diferentes apartados.

Os alumnos que non cumpran coa asistencia (80%) e participación en clase terán necesidade de realizar unha proba final que incluíra o total dos contidos (50% teóricos e 50% prácticos), e os distintos aspectos metodolóxicos.

Na segunda convocatoria mantéñense as notas dos diferentes apartados.

Para a convocatoria extraordinaria realizarase un exame cuxo valor é o 100% da nota.

Bibliografía. Fontes de información

COLL, C. y otros, **Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar**, Editorial Alianza Psicología,
DÍEZ NAVARRO, M.C., **Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil**, De la Torre,
GIL, P., **Metodología de la Educación Física en Educación Infantil.**, Wanceulen. Sevilla,
IBÁÑEZ SANDÍN, C., **El proyecto de educación infantil y su práctica en el aula**, La Muralla,
LÓPEZ PASTOR, VM. (Coord.), **La educación Física en educación infantil: una**, Madrid: Miño y Dávila.,
PIAGET, J, **El nacimiento de la inteligencia en el niño.**, Buenos Aires: Ábaco.,
VARIOS, **La educación física desde una perspectiva interdisciplinar**, Ed. Graó. Barcelona.,
ZABALA, A., **Enfoque globalizador y pensamiento complejo: una respuesta para la comprensión e intervención en la realidad.**, Ed. Graó. Barcelona.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil**

Materia	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil			
Código	P02G110V01922			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Profesorado	Barcala Furelos, Roberto Jesús			
Correo-e	roberto.barcala@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)1. Coñecer estratexias *motrices para desenvolver as nocións espaciais.	A1 A10	B1 B8 B15 B16

(*)2. *Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural mediante actividades físicas *exploratorias.	A4 A5	B1 B12 B14 B22
(*)3. Saber utilizar o xogo como recurso *didáctico para a exploración e coñecemento da contorna, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios *lúdicos.	A2 A4	B1 B7 B8 B9 B12 B14 B17 B19 B22
(*)4. *Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades *motrices en diferentes contornas.	A2	B1 B8 B15 B16
(*)5. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades *motrices en contornas diferentes ao habitual.	A3	B1 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B22
(*)6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos. Ser capaz de desenvolver os hábitos *de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	A2 A4 A5 A11	B1 B7 B11 B12 B13 B14 B19
(*)7. *Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades *motrices en diferentes contornas así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	A8	B1 B14 B15
(*)8. Ser capaz de *promover os comportamentos *respetuosos co medio natural, social e cultural.		B10 B11 B12 B13 B14 B19 B22

Contidos

Tema

- (*)1. A contorna próxima e as súas *implicacións (*) na *motricidade.
- (*)2. Actividades físicas-*motrices *exploratorias. (*)
- (*)3. O coñecemento dos grupos sociais da (*) contorna mediante o xogo.
- (*)4. Os compoñentes básicos do medio natural e (*) as súas posibilidades *motrices.
- (*)5. A contorna cultural e as súas posibilidades (*) *motrices e *lúdicas.
- (*)6. Actividades físicas en contornas diferentes (*) ao aula (parques, zonas *recreativas, medio natural)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acabar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase un seguimento personalizado de cada alumno e/ou grupo de alumnos, tanto nas titorías semanais, como a través da plataforma faitic
Sesión maxistral	Farase un seguimento personalizado de cada alumno e/ou grupo de alumnos, tanto nas titorías semanais, como a través da plataforma faitic

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Evaluación escrita de los contenidos del programa en la fecha fijada en el calendario de exámenes.	50
Prácticas de laboratorio	Exposición práctica de algún contenido de los bloques del programa. Estas prácticas serán evaluadas durante el calendario de exámenes en las horas fijadas por el profesor.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

As partes superadas gardarense máximo ata a seguinte convocatoria. Despois o alumno/a deberá desenvolver a asignatura completa

Bibliografía. Fontes de información
Gil Madrona, P. et al, Unidades didácticas de educación física para Educación Infantil, 3-6 años. Vol. III,
Gil Madrona, P., Metodología de la educación física en la actuación didáctica en educación infantil,
Rigal, R., EDUCACION MOTRIZ Y EDUCACION PSICOMOTRIZ EN PREESCOLAR Y PRIMARIA, 2006,
VACLAV VOJTA, EL DESCUBRIMIENTO DE LA MOTRICIDAD IDEAL, 2011,
JODENE LYNN SMITH, JUEGOS DE PSICOMOTRICIDAD DE 18 MESES A 5 AÑOS, 2011,
ANA PONCE DE LEON y ROSA ANA ALONSO, MOTRICIDAD EN EDUCACION INFANTIL: PROPUESTAS PRACTICAS PARA EL AU LA, 2010,
PEDRO ANGEL LATORRE ROMAN y JUAN MANUEL LOPEZ SANCHEZ, DESARROLLO DE LA MOTRICIDAD EN EDUCACION INFANTIL: CONSIDERACIONES CURRICULARES, CIENTIFICAS Y DIDACTICAS, 2010,
Ruiz Juan, F., DESARROLLO DE LA MOTRICIDAD A TRAVES DEL JUEGO: MATERIALES CONVENCIONALES Y NO CONVENCIONALES COMO RECURSOS METODOLOGICOS, 2001,
PALOMA SAINZ DE VICUÑA, EDUCAR EN EL AULA DE 2 AÑOS: UNA PROPUESTA METODOLOGICA, 2010,
ANGELES RUIZ DE VELASCO GALVEZ, EL JUEGO SIMBOLICO, 2011,
ANTONIO PAOLI, COMUNICACION Y JUEGO SIMBOLICO: RELACIONES SOCIALES, CULTURA Y PROCESOS DE SIGNIFICACION, 2007,
JULIA OTXOA, UN LUGAR EN EL PARQUE, 2010,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seguridade e hábitos saudables a través da educación física**

Materia	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física			
Código	P02G110V01925			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ayan Perez, Carlos Luis			
Profesorado	Ayan Perez, Carlos Luis			
Correo-e	cayan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B13	Razoamento crítico

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e dunha conductga saúdale.	A1	
Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar valuar tarefas físico-motrices e materiáiss curriculares seguros, destinados a promover ol aprendizaxe a través de actividades con sentido para o alumnado destas idades	A1	B2
Ser capaz de desenrolar os hábitos de autonomía persoal e o respeto as normas nas prácticas físicas e na convivencia nos seus alumnos.	A4	B7
Deseñar actividades encamiñadas o desenrolo das habilidades motrices seguras e saudables.	A3	B7
Detectar situacións de falta de benestar do neno ou nena o la niña que señan incompatibles co seuA8 desenrolo e promover a mellora no ámbito da seguridade, autoprotección e saúde.		
Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente nos procesos educativos referidos á saúde e a seguridade nas actividades físicas.	A10	B7
Reflexionar sobre as prácticas no aula de Educación Física, para mellorar a labor docente e evolucionar hacia as conductas saudables.	A11	B13

Contidos

Tema

Establécense 7 grandes bloques, que serán referentes para os respectivos temas. A súa relación establécese identificando o seu número entre paréntesis, ao final do título de cada tema.

1. BLOQUE 1.- Práctica de hábitos saudables na actividade física infantil: Hixiene corporal, alimentación, descanso e educación postural. 2. BLOQUE 2.- Valoración axustada dos factores de risco, adopción de comportamentos de prevención e seguridade en situacións habituais, actitude de tranquilidade e colaboración en situacións de enfermidade e de pequenos accidentes na actividade física infantil. 3. BLOQUE 3.- Utilización segura de espazos deportivos, elementos e obxectos. 4. BLOQUE 4.- A cadea de supervivencia e o soporte vital básico na actividade física infantil. 5. BLOQUE 5.- Primeiros axudas básicas. 6. BLOQUE 6.- Actividades de ensino/aprendizaxe vinculadas á saúde e a a prevención de accidentes na actividade física infantil. 7. BLOQUE 7.- Estratexias didácticas para o ensino/aprendizaxe da saúde, a autoprotección e a prevención de accidentes na actividade física infantil.

1. A educación física saudable (B1).	1.1. A educación física saudable: marco conceptual e contextual 1.2. A condición física saudable.
2. Consideracións para unha práctica segura na educación física (B2;B3).	2.1. Recursos materiais seguros para a práctica de educación física. 2.2. Educación física e patoloxías infantís.
3. Os primeiros auxilios (B4;B5;B6).	3.1. Primeiros auxilios básicos. 3.2. A cadea de supervivencia.
4. Educación postural e educación física (B1;B6;B7).	4.1. Biomecánica Articular. 4.2. A ergonomía na educación física.
5. Promoción de hábitos saudables na infancia (B1;B7).	5.1. Orientacións básicas para a prescrición de actividade física na infancia. 5.2. A nutrición infantil.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	0	15	15
Prácticas de laboratorio	29	43.5	72.5
Sesión maxistral	22.5	33.75	56.25
Probas de tipo test	1	1.5	2.5
Traballos e proxectos	1	2.75	3.75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Desenvolverase de maneira breve e en grupo reducido ao finalizar cada sesión.
Titoría en grupo	Desenvolverase de maneira breve e en grupo reducido ao finalizar cada sesión.
Prácticas de laboratorio	Desenvolverase de maneira breve e en grupo reducido ao finalizar cada sesión.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Examen de opción múltiple con resposta única.	70
Traballos e proxectos	Traballo práctico sobre los contenidos teóricos de la materia, propuestos por el profesor. Deberá ser expuesto durante las prácticas de laboratorio	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario obter unha cualificación positiva en ambas as probas de avaliación (proba tipo test traballo).

No tipo test, haberá que obter polo menos 3.5 ptos de 7 posiibles, e no traballo, deberase alcanzar polo menos 1.5 ptos de 3 posibles.

A nota final da materia obterase mediante a suma aritmética das puntuacións alcanzadas en ambas as partes, sempre e

cando se cumpran os criterios de cualificación anteriormente expostos. No caso de non superar ambas as probas, estas deberán repetirse na segunda convocatoria.

No caso de superar unha das dúas probas, a nota obtida mantense de modo único e exclusivo para a segunda convocatoria, tendo entón que realizarse a outra proba na devandita convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Manidi M, Dafflon-Arvanitou I., **Actividad física y salud : aportaciones de las ciencias humanas y sociales : educación para la salud a través de la actividad física**, Masson,

Delgado M, **Estrategias de intervención en educación para la salud desde la educación física**, INDE,

Delgado M, **Entrenamiento físico-deportivo y alimentación : de la infancia a la edad adulta**, Paidotribo,

Grapa I., **Primeros auxilios para niños : guía practica de urgencias médicas**, Martínez Roca,

Bassedas E, **Aprender y enseñar en educación infantil**, Graó,

Devís J (1992). Nuevas perspectivas curriculares en educación física. Ed. Inde

Gil P. (2005). Unidades didácticas de educación física para educación infantil de 3-6 años. Ed. Wanceulen

Gil, P. (2004). Metodología de la educación física en educación infantil. Ed. Wanceulen

Ibáñez J, y Astiasarán I.(2010). Deporte y Nutrición. Ed. Aula Magna

López P. (2000). Ejercicios desaconsejados en la actividad física: detección y alternativas. Ed. INDE

Ramos A. (2003). V.V. A.A. (2011). Guía practica primeros auxilios para bebés y niños. S.A.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica/P02G110V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Outros comentarios

Considérase imprescindible a asistencia ás clases prácticas como modo de consolidar os contidos expostos nas sesións teóricas así como de mellorar a formación do alumno.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Agrupacións instrumentais para a escola**

Materia	Agrupacións instrumentais para a escola			
Código	P02G110V01941			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

1. Comprensión los principios que contribuyen a la formación histórica, cultural, personal y social desde la música instrumental.	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A9 A11 A12	B2 B3 B7 B8 B9 B12 B14 B17 B18
2. Conocimientos de las posibilidades y limitaciones de los instrumentos Orff	A11	B9 B11 B15 B16 B17 B19
3. Conocimiento del currículo escolar de la educación musical, en su aspecto musical.	A1 A2 A3 A5 A7	B2

Contidos

Tema	
A orquestra escolar. O seu valor didáctico e pedagógico na aula de música..	Características do son: obxectos sonoros e instrumentos musicais. . Ritmo e *polirritmia con obxectos sonoros e instrumentos musicais.
Técnicas básicas de manexo dos instrumentos musicais escolares de son determinado e indeterminado	Mundo sonoro: Los objetos cotidianos como instrumentos musicales. . Lectura de partituras rítmicas con objetos sonoros y de partituras convencionales para los instrumentos de la orquesta Orff. . Técnica y repertorio de la flauta dulce soprano.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	0	20
Traballos de aula	10	5	15
Obradoiros	50	5	55
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Sobre partituras rítmica, melódicas y armónicas
Traballos de aula	Creación de material escolar para la educación musical
Obradoiros	Construcción de instrumentos musicales

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiros	Todos los trabajos y actividades se empiezan a crear en las clases, para observar el correcto enfoque del trabajo a realizar.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Todos los trabajos y actividades se empiezan a crear en las clases, para observar el correcto enfoque del trabajo a realizar.
Traballos de aula	Todos los trabajos y actividades se empiezan a crear en las clases, para observar el correcto enfoque del trabajo a realizar.
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Todos los trabajos y actividades se empiezan a crear en las clases, para observar el correcto enfoque del trabajo a realizar.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Arreglo y adaptación de partituras para conjunto escolar	50

Trabajos de aula	creación de partituras escolares	20
Obradoiros	Construcción de instrumentos musicales escolares	10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Ejecución de obras didácticas con instrumentos musicales escolares.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Entrega de los trabajos realizados a lo largo del curso y una prueba escrito o oral sobre los contenidos de la materia.

1) Alumnos que se presentan con Suspenso:

- Entrega de los trabajos realizados durante el curso
- Demostrar saber interpretar una partitura musical con:

a) Un instrumento armónicob) Un instrumento melódico (NO flauta dulce).c) Cajad) Timbáles.

No se volverán a examinar los contenidos ya aprobados.

2) Alumnos que se presentan con No Presentado:- Entrega de los trabajos realizados durante el cursoInterpretar una partitura musical elegida por el profesor, entre tres presentadas:a) Un instrumento armónicob) Un instrumento melódico (NO flauta dulce).c) Cajad) Timbáles.

Bibliografía. Fontes de información

□Sanuy, Monserrat; Gonzalez Sarmiento, Luciano *Orff Schulwerke: Música para niños* Union Musical Española, 1969.

1) Cuaderno Pentatónico -

2) Cuaderno Dominante-

3) Cuaderno Subdominante -

4) Cuaderno Menor -

5) Canciones y obras instrumentales-

□Chacon, M^aÁngeles;Molina,Emilio *Musicalización de textos Enclave Creativa Ed. SL. 2004*

□ A.A.V.V. - Cancioneros infantiles españoles e internacionales

- A.A.V.V. (1996) : Didáctica y nuevas tecnologías en educación. Madrid Ed. Escuela Española
- BARTOLOMÉ, A. y otros. (1989): Nuevas tecnologías y enseñanza. Ed. Graó -ICE Universidad de Barcelona.
- LABORDA, J. (1986): Los programas y su metodología. En J. Laborda. (ED.), Informática y educación: Técnicas fundamentales. Barcelona. Ed. Laia.
- P.I.E. 5 anys. (1991): Publicació del Programa d'Informàtica Educativa. Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- SIMON, J. (1993): Informàtica a l'escola. Barcelona. Ed. Raima
- TIDOC-PROJECTE (1990) : Escola i noves tecnologies. Barcelona. Escola Catalana. Ed. CEAC
- ZARAGOZA-CASSADÓ.(1993): Aspectos técnicos y pedagógicos del ordenador en la escuela. Madrid. Ed. Bruño.

Recomendacions

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Novas tecnoloxías para a educación musical na escola				
Materia	Novas tecnoloxías para a educación musical na escola			
Código	P02G110V01942			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovala nos estudantes
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B15	Aprendizaxe autónoma
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer e manexar editores de partituras.	A11	B2 B5 B6 B7 B15
Coñecer o uso dos secuenciadores para simulación de audio.	A11	B5 B7 B8 B15 B19
Introducirse no uso dos recursos que ofrece a internet no referido a materiais susceptibles de uso e/ou elaboración para a clase de música.	A10	B5 B7

Contidos

Tema	
Iniciación ao uso de editores: descrición e coñecemento dos interfaces	1.descrición e coñecemento dos interfaces. 2.formato de partituras, e parámetros xerais de edición. 3. Introducción de notas, con ratón e teclado alfanumérico. 4. Uso das paletas de matices, y demás paletas. 5. Traballo con polifonía e voces. 6. Introducción de notas con teclado musical. 7. Edición de partitura e simulacións de audio
Introdución ao programa Finale	Finale: táboa das teclas-función.
Introdución ao uso dos secuenciadores	Audacity: manipulación do audio.
Busca de recursos en internet	Recursos de música e educación musical na rede.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas de informática	60	60	120
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	15	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Explicarase a utilización dos manuais virtuais. Facilitaranse fotocopias coas diversas táboas das teclas-función cos distintos programas informáticos. A explicación do funcionamento dos editores de partituras será gradual e completa utilizando diversas clases de xéneros musicais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas de informática	A actividade académica será individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas con informática musical proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballos realizados de transcripción. Traballos de manipulación de audio. Realización de arranxos musicais. Traballos persoais.	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

1) Alumnos que se presentan con Suspenso:

a) Entrega dos traballos que quedaron incompletos ou erróneos, realizados ao longo do curso.b) Demostrar que se sabe utilizar un editor de partituras (Encore, Finale, etc..).c) Saber crear unha TIC de educación musical.Non se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

2) Alumnos que se presentan con Non Presentado:a) Entrega dos traballos, realizados ao longo do curso.b) Demostrar que se sabe utilizar un editor de partituras (Encore, Finale, etc..).c) Saber crear una TIC de educación musical.

Bibliografía. Fontes de información

□EICHE, JON F. (1990):, **¿Qué es MIDI?**, Barcelona Ed. Music Distribution,
EICHE, JON F. (1987), **¿Qué es un sintetizador?**, Barcelona Ed. Music Distribution,
HECQUET, A. (1990):, **Entorno MIDI y sus aplicaciones**, Madrid. Ed. RA-MA,
ORDINAS, J. (1988):, **Música eléctrica**, Madrid. Ed. Montena Aula,
NÚÑEZ, A. (1992), **Informática y electrónica musical**, Madrid. Ed. Paraninfo,
ROLAND. (1987):, **Guía MIDI**, Roland Corporation,
BUSQUETS, F.-ORDINAS, J. (1992):, **Curs d'Informàtica i Educació Musical**, Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE.,
PENFOLD, R.A.(1992):, **MIDI Avanzado**, Madrid. De. RA-MA,
DE BUSTOS MARTIN, I. (1994):, **Multimedia**, Madrid. De. Anaya Multimedia.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Outros comentarios

Ter un coñecemento previo da linguaxe musical.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Técnica vocal e práctica coral				
Materia	Técnica vocal e práctica coral			
Código	P02G110V01943			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Saber enfocar una correcta educación vocal de los niños/as en infantil.	A1	B1
Saber utilizar la voz hablada y cantada como medio de expresión	A2	B2
	A3	B3
	A4	B5
	A5	B7
	A6	B9
	A7	B17
	A11	B19
	A12	

Contidos

Tema

Lectura con el Do móvil	Lectura con cambio de modos y tonalidad
Técnicas de respiración	Respiración torácica y diafrágica
Lectura con Do móvil	Lectura con cambio de tonalidad y modalidad

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	50	0	50
Obradoiros	38	0	38
Resolución de problemas e/ou exercicios	50	0	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Resolución de problemas e/ou exercicios Utilización do método Kodaly para a lectura cantada (solfejo relativo).
Obradoiros	Talleres de dirección coral infantil con coros infantís e juvenís.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Todos os problemas de tipo técnico se refiren á emisión vocal que de dirección coral, terán a súa resolución en el aula con la creación de exercicios específicos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Todas as actividades: Exposicións, obradoiros e probas prácticas serán seguidas e atendidas de maneira individual, fomentando a capacidade de aprender a solucionar problemas e fallos.
Presentacións/exposicións	Todas as actividades: Exposicións, obradoiros e probas prácticas serán seguidas e atendidas de maneira individual, fomentando a capacidade de aprender a solucionar problemas e fallos.
Obradoiros	Todas as actividades: Exposicións, obradoiros e probas prácticas serán seguidas e atendidas de maneira individual, fomentando a capacidade de aprender a solucionar problemas e fallos.
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Todas as actividades: Exposicións, obradoiros e probas prácticas serán seguidas e atendidas de maneira individual, fomentando a capacidade de aprender a solucionar problemas e fallos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	de traballos realizados en el aula	20
Obradoiros	Construción de instrumentos escolares	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Sobre la aplicación de textos a ritmos e cancións. Adaptar temas musicais complicados a material escolar	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Dirección vocal e/o instrumental de obras realizadas	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Alumnos que se presentan con Suspense:
- Entrega de los traballos realizados durante el curso
- Demostrar saber leer cantando una canción infantil a primeira vista
- Demostrar coñecer el método Kodaly aplicado al canto

No se volverán a examinar los contenidos ya aprobados.

Bibliografía. Fontes de información

AIZPURUA, P. Teoría del conjunto coral. Real Musical. Madrid, 1981.

ALSINA, P. El área de educación musical. Propuestas para aplicar en el aula. Barcelona. Grao. 1997.

ALIO, M. Reflexiones sobre la voz. Barcelona. Ed. Clivis, 1993.

AZNAREZ, J. J. Didáctica del lenguaje musical: consideraciones pedagógicas para una formación musical natural, integral y constructiva. Pamplona. Edición Serie Música para todos, 1992.

BLASCO, V. Manual de técnica vocal: ejercicios prácticos. Ciudad Real. Ñaque, 2003.

CIFRE, E. Antología coral. Madrid .Real Musical, 1997.

CUART, F. La voz como instrumento. Madrid. Real Musical, 2001.

DE PEDRO, D. (2002). Manual de Formas Musicales. Madrid, Real Musical.

FERRER SERRA, J. Teoría y práctica del canto. Barcelona. Ediciones Herder, 2001.

Colección de la metodología Kodaly de la EDITIO-Budapest.

Recomendacións